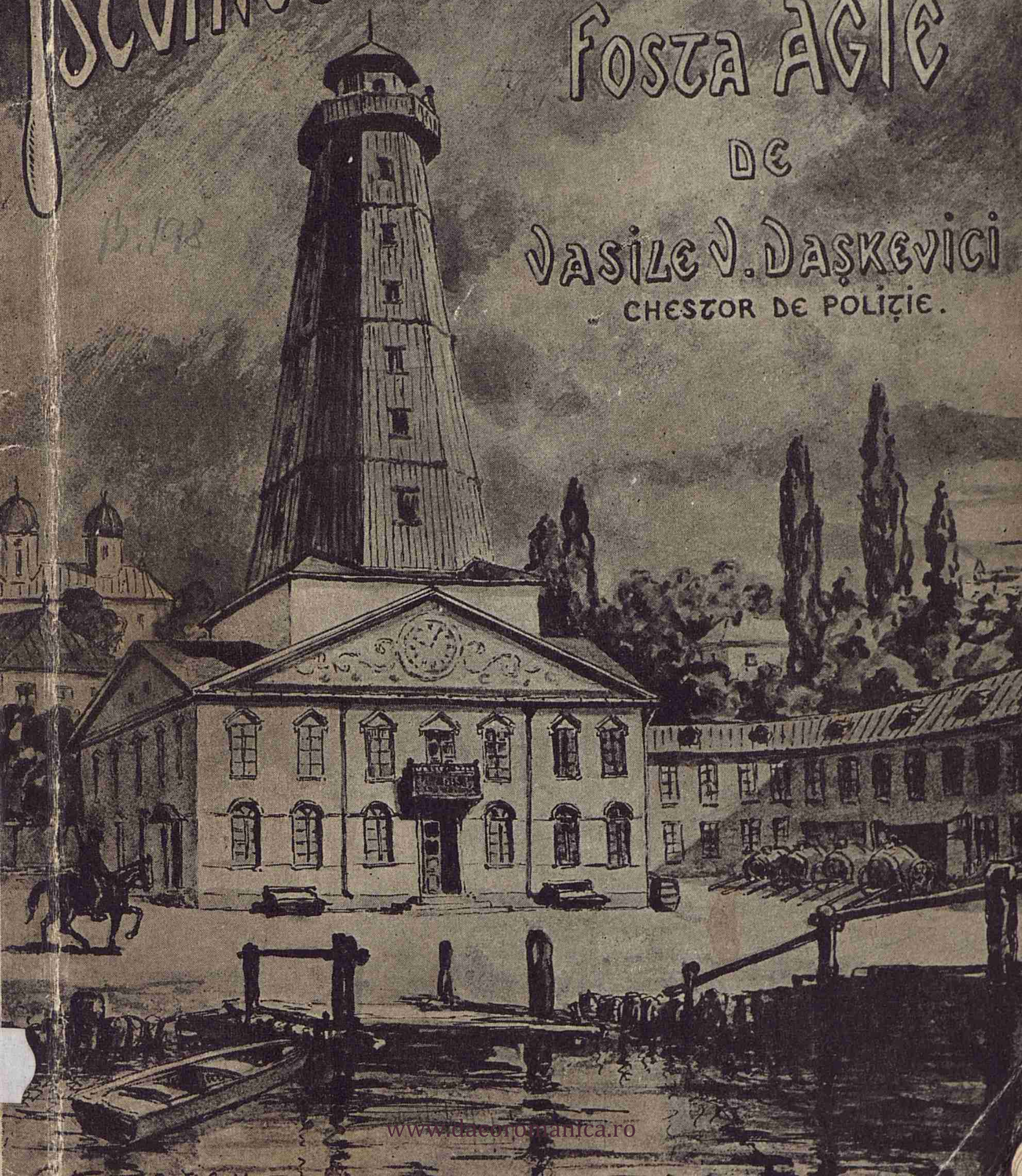
ISTORICUL POLIȚIEI CAPITALEI
FOSTA AGIE

DE

VASILE V. DAȘKEVICI

CHESTOR DE POLIȚIE.

ISTORICUL POLIŢIEI CAPITALEI

DE ACELAȘ AUTOR

In lucrare:

Istoricul corpului gardienilor publici

Sub presă:

Poliţia şi „Rebeliştii" anului 1848

Bibescu-Vodă, Aga Iancu Manu, Căpitan Costache Chihaia zis Căpitan Costache Chioru, şeful dorobanţilor Agiei.

VASILE V. DAŞKEVICI
LICENŢIAT ÎN DREPT. — CHESTOR DE POLIŢIE

ISTORICUL POLIŢIEI CAPITALEI
FOSTA AGIE

CU 2 PLANŞE ÎN COLORI
ŞI 244 GRAVURI ÎN NEGRU

„Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minţii omeneşti: scrisoarea, dintru care deacă va nevoi omul, ceale trecute cu multe vremi le va putea şti şi oblici".
MIRON COSTIN

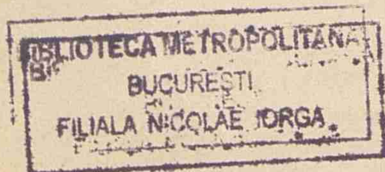

BUCUREŞTI
TIPOGRAFIA „CULTURA", STR. CÂMPINEANU 15
MCMXXXIV

S'AU IMPRIMAT DIN ACEASTĂ LUCRARE:

1—25 exemplare pe hârtie japon,
1—50 pe hârtie cromo,
numerotate și semnate de autor.

Nr.

PREFAŢA

oliţia... *e tot atât de vechie ca omenirea însăşi.*

In înţelesul de astăzi însă, ca instituţie organizată, ea nu există, în ţara noastră, de cât din veacul al XVII.

La începuturile vieţii noastre de Stat, la noi, ca şi în toate celelalte ţări, poliţia făcea parte — se confunda chiar — cu justiţia, care la rândul ei se exercita de aceleaşi organe ce concentrau în mâna lor atribuţiuni de ordin militar, judecătoresc şi administrativ.

Spre a ajunge ceia ce este astăzi, poliţia a suferit, în decursul veacurilor, atâtea prefaceri: dela Vătaful de vânători al celor dintâi Voevozi, „dătători de legi şi datini", trecând peste Agii domniilor pământene şi fanariote, — până la Prefectul de poliţie din vremea de acum.

Cunoaşterea acestor transformări, în apropiată legătură cu fazele istoriei noastre naţionale, formează obiectul lucrării de faţă.

Un **istoric al poliţiei Capitalei,** *ar urma să redee, prin reflex, însăşi viaţa economică, politică şi socială a Ţării. Imagina nevoilor, zbuciumului, înfrângerilor sau aspiraţiunilor „acestui de Dumnezeu păzit Scaun", ar fi să se desprindă din foile fie-cărei epoci.*

Dar pentru aceasta era nevoie, în prima linie, de materialul corespunzător ce-l formează documentele timpului: legi, isvoarele istorice, ofise, urice, zapise, anaforalele Agiei, tacrirurile Ispravniciilor de judeţe, ale Tribunalelor Spătăriei şi Agiei, ş. a. —

Unde se află materialul acesta?

Vechile noastre legiuiri, (ce apar abia în secolul XVII) co-

piate, caşi cele noui, după legile altor ţări, - nu ne-au putut fi de prea mare folos. Acele legi nu cuprind încă *dispoziţiuni speciale ce ar privi funcţionarea organelor de poliţie.*

Istoricii noştri vechi ca şi cei mai noui — mai ales cei noui — au prea puţine date, sau aproape de loc, asupra materiei ce ne preocupă. De minimis non curat praetor.

Ofisele, zapisele şi anaforalele de tot felul — într'un cuvânt toate hrisoavele ce formează temelia însăşi a istoriei noastre naţionale, au fost evacuate la Moscova, în vremea războiului de întregire al Ţării.

Din aceste cauze am fost lipsiţi nu numai de putinţa de a cerceta, în original, documentele ce ne-ar fi putut interesa ; dar în acelaş timp nu am putut, cel puţin nici completa, *datele, de cel mai viu interes pentru studiul nostru şi de care colecţiunile de documente — din fericire publicate — fac numai menţiune sau extrase cu totul sumare.*

Am nădăjduit atunci să găsim materialul trebuitor — fie şi de dată mai recentă — la sursă, *în arhivele Prefecturii de poliţie.*

Deşartă amăgire...

Acum 60 de ani, anumite dosare (diele) au fost vărsate *Arhivelor Statului, de unde,* cele mai importante, *au luat drumul Moscovei ; iar restul, ce puteau fi, din alt punct de vedere, tot atât de importante, au fost, acum zece ani, arse sau vândute, ca inutile, de către Poliţia Capitalei, „ca să nu mai încurce locul!“*

Astfel că în întocmirea lucrării noastre am fost lipsiţi de isvorul firesc, *necesar unei asemenea încercări, fiind reduşi la materialul documentar publicat până în prezent, — desigur extrem de preţios pentru alte domenii, — dar cu totul neîndestulător spre a reda, în întregime, mecanismul de funcţionare al poliţiei noastre din trecut.*

Vor veni alţii în urma noastră....

Legea progresului ca şi a spaţiului nu cunosc margini. Pe baza materialului ce s'ar mai ivi, — datele din lucrarea noastră se vor putea completa sau schimba... în întregime.

Am făcut aceia ce se putea face, deocamdată, cu materialul cunoscut până acum.

Avem mulţumirea de a fi pus astfel cea dintâi piatră la temelia unui **Istoric al breslei poliţieneşti.** *In ori-ce caz, am conservat cercetătorului de mâine, documente, piese şi date ce puteau să dispară, măcinate de dintele necruţător al vremii, cum de altfel au dispărut atâtea alte documente, şi din care pricină lucrarea de faţă nu se înfăţişează aşa cum am fi dorit'o, şi aşa cum s'ar fi cuvenit să se prezinte cel dintâi* **istoric al poliţiei** *în ţara noastră.*

Tempus edax rerum. Vasile Daşkevici

No 6387

No 2130

Fac-simile, după hrisovul Domnitorului *Gheorghe Dimitrie Bibescu*, prin care „regulează uniforma slujbașilor Poliției Capitalei-București", după proectul înfățișat de Dumnealui Șeful Poliției, Vel Aga Iancu Manu.

[illegible]

3. [illegible]

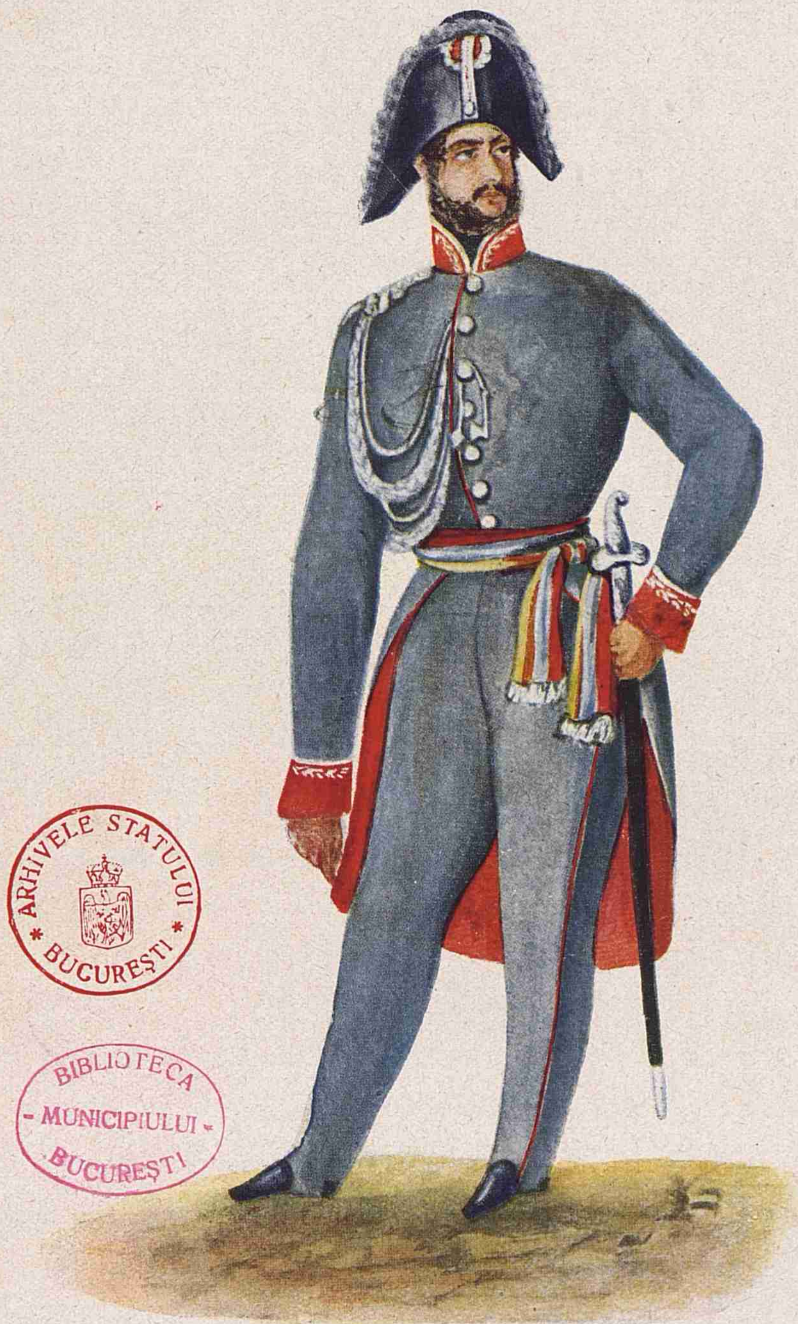
4. [illegible]

5. [illegible]

6. [illegible]

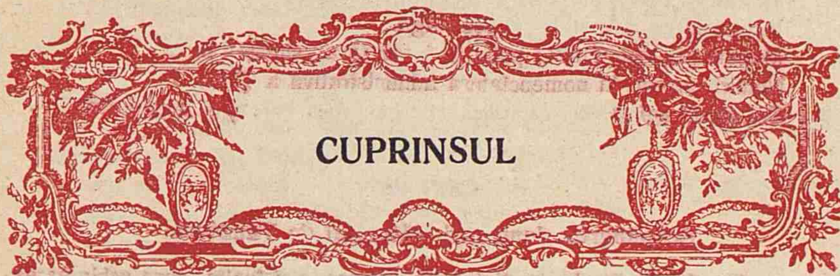
[illegible]

[illegible] 1844
[illegible] 31
Nr 600

Uniforma de gală a comisarilor de poliţie (chestori)
sub Domnia lui Bibescu Vodă (1844)

Din „Istoricul Poliţiei Capitalei" de V. Daşkevici, chestor în Prefectura Bucureşti

PARTEA INTÂIA

PRIMELE INCEPUTURI PÂNĂ LA EPOCA FANARIOŢILOR

PERIOADA I-a

PANĂ LA ANUL 1632

CAP. I

Vechia organizare administrativă a Ţării.

CAP. II

Influenţa turcă.

Inrăurirea puterii turceşti asupra organizaţiunii Ţării.

Incetăţenirea cuvântului turcesc Agă.

Mohammed-beg (1521) pune în toată ţara „subaşi" turci.

Numiri turceşti în nomenclatura administrativă a Ţării.

Cei dintâi agi (1598) căpitenii militare: Aga Farcaş şi Aga Leca.

CAP. III

Schimbarea denumirii Vătafului de Vânători.

Vătăfia de Vânători încredinţată la obraze mai înalte, cere schimbarea denumirii.

Sub Mihnea Vodă, (anul 1620) titulatura Vătafului de Vânători este schmbată în aceia de Agă.

Vătaful de Vânători rămâne subaltern al Agăi.

Importanţa crescândă a dregătoriei Agiei.

Aga Matei ot Brâncoveni, ajunge Domnul Ţării.

PERIOADA II-a

DELA 1632-1714

CAP. I

Prima legiuire scrisă.

„Pravila" lui Matei Basarab.

Cele dintâi norme scrise asupra chipului cum trebuie făcută cercetarea.

Organele de *judecată* fac şi *instrumentarea poliţienească*.

„Nu se cade să fie nimeni crezut fără *iscodire*".

„*Séamnele* cu care se cunoaşte vinovatul".

„Pentru *séamnele* furtişagurilor".

Antecedentele celui bănuit: „vestit de om bun" sau „vestit de om rău".

Cum funcţiona aparatul pentru urmărirea celor vinovaţi.

Organele de execuţiune ale poruncilor domneşti.

Chemarea în judecată „cu voe sau fără voe", prin slugi domneşti.

CAP. II

Organizarea Agiei.

Atribuțiunile Vel Agăi asemănătoare cu ale Agăi Enicerior turci.

In vreme de războiu, Vel Aga comanda corpul pedestrașilor.

Aga Oprea în lupta dintre Matei Basarab — Domnul său — și Radu Vodă, comandă pe Tălpași și Cazaci.

Dorobanții nu sunt încă sub ordinele lui Vel Aga, aceştia având un comandant a parte: Marele Căpitan za Dorobanți.

In epoca aceasta — *în vreme de pace* — Vel Aga ia parte, împreună cu ceilalți boeri, la hotărârile Obșteștii adunări a Țării.

Agia își conturează treptat atribuțiunile.

Specializarea personalului în raport cu nouile nevoi.

„Iscoade" pe lângă Agie, pentru urmărirea *hicleniilor* împotriva Domniei.

Din cine se recrutau iscoadele?.

CAP. III

Modificarea personalului Agiei.

Seimenii la cari s'au alăturat și Dorobanții, amăresc „din cauza nebuniilor lor", zilele din urmă ale lui Matei Basarab.

Constantin Şerban zis Cârnul, cu ajutor din afară, îi stârpește.

Spre a le micșora puterea, a orânduit parte din Dorobanți sub ascultarea lui Vel Aga. Pe cei cu tunuri, i-a dat în puterea Armașului cel mare.

Aga are deci în subordine: Dorobanți, Talpași, Vânători, Cazaci. (1657)

CAP. IV

Organe de represiune și executare.

Vel Spătar, Vel Aga, Vel Armaș.

Atribuțiunile fiecăruia.

Subalternii.

Se schițează „cele două poliții": 1) aceia generală: Spătăria și 2) Poliția Capitalei: Agia.

Armășia organul general de execuțiune.

PARTEA A DOUA

EPOCA FANARIOŢILOR

PERIOADA I-a

PÂNĂ LA REFORMA LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT (1738)

CAP. I

Administraţia sub Fanarioţi.

Progresul realisat în această epocă.
Cele dintâi norme de cancelarie iau fiinţă.
Logofeţii.
Condici și condicari.

CAP. II

Reducerea efectivului oştirilor pământeneşti.

Se menţin numai slujitorii trebuitori pentru garda Domnului și pentru asigurarea liniştei publice.

Vel Àga supraveghează ordinea în Centrul Capitalei. (Târgul din lăuntru)

Vel Spătar are răspunderea în mahalale (periferia) și restul Ţării.

CAP. III

Atribuţiunile de ordin poliţienesc ale Agiei.

Specializarea personalului.
Căpitanul Za Dorobanţi, locţiitorul lui Vel Aga.
Polcovnicul de Cazaci.
Polcovnicul de Târgoviște.
Ceauşul Agiei.
Căpitanii pedeștri cu slujitorii lor.

PERIOADA II-a.

REFORMA LUI CONSTANTIN MAVROCORDAT

CAP. I

Reorganizarea Agiei.

Imputinarea slujitorilor: agiași, spătărași, armășei, aprozi ș. a.—

Constantin Mavrocordat a fixat lefe *boerilor*, (dregătorilor) suprimând *veniturile din afară*. (Bacșișurile).

Desființarea Marilor Căpitani și crearea Ispravnicilor de județe.

CAP. II

Infiinţarea instanţelor de judecată.

Numiri de boeri judecători.

Introducerea procedurei scrise în cercetare.

Redactarea sentințelor judecătorești.

Vel Aga judecă pe bucureșteni.

Ușa judecătorilor să fie deschisă pentru judecăți.

Dreptatea să nu se vânză.

Judecătorii *numai cu poruncă domnească*, puteau lua gloabe tâlhărești.

CAP. III

Atribuțiunile Agiei.

Domnul dă „ordonanțe" a căror executare intră în atribuțiunile Agiei și Spătăriei.

Publicitatea ordonanțelor să făcea prin citirea lor la zi de târg, și de preoți în Biserică.

Slujbașii răspunzători de aducerea la cunoștință a ordonanțelor.

Pentru reprimarea furturilor, Constantin Mavrocordat poruncește înăsprirea pedepselor.

Cei ce luau mită, erau „trimiși în butuci la Domnie".

In cârciumi nu pot servi femei (chelnerițe).

PERIOADA III-a

REFORMA LUI ALEXANDRU IPSILANTI (1775)

CAP. I.

Organizare.

Un pas însemnat în administrația țării.

Domnul organizază instanțele de judecată.

Local anume, la Domneasca Curte, pentru căutarea judecăților.

Judecătorii să nu crează numai de cât pe vinovat; ci să caute și alte semne pe din afară.

Codicile lui Ipsilanti (1780).

„Nu poate fi mai multă defăimare la un norod de cât a viețui fără de pravilă".

Să se țină condici pentru trecerea anaforalelor și cărților de judecată.

Fără răvaș (chemare) zapciul (agentul) nu are voe să cheme pe nimeni la Judecată.

Jalba trebuie trimisă cu o zi înainte pârâtului.

Din casă nimeni nu poate fi tras cu sila, la judecată, fără poruncă domnească.

CAP. II

Judecătoria ot Vel Agă.

Judecà pricinile ce se întâmplau în târg: „furtișag, preacurvie, bătaia între oameni proști ce se întâmplă în cârciumi, înjurături ș. a."

Agia putea și fără poruncă domnească se cheme la judecată pe cei ce se pricinuesc.

Condică pentru pricini în care se treceau toate jalbele și hotărârile ce se fac.

Hotărârile judecătoriei Agiei erau supuse la apelația Divanului.

Martori mincinoși: se judecă antecedentele lor.

Cei de altă lege nu puteau da mărturii împotriva creștinilor.

Sâmbăta și Duminica Agia nu judecà.

Tâlharii însă se *cercetează* „în toate vremile și însăși în zilele de Paști".

CAP. III

Organizarea Agiei sub Ipsilanti.

Bucureștii sunt împărțiți în două ținuturi: Al Agiei (orașul propriu zis) și al Spătăriei (periferia).

Ținutul Agiei era subdivizat în cinci plăși, (chesturi) în fruntea cărora se aflau zapcii numiți vătafi de plasă (chestori).

Locţiitorul lui Vel Aga era Vel Căpitanul de Dorobanţi.

Personalul Agiei se compunea din:

Talpoşii dorobănţeşti, sub Vel Căpitan de Dorobanţi, cu căpitanii lor.

Călăreţii polcovniceşti, sub polcovnicul de Târgovişte, cu căpitanii lor.

Cazacii, (pedeştri) sub un vel Căpitan de Cazaci, cu căpitanii lor.

Vânătorii, sub Vătaful de vânători.

Podarii, sub polcovnicul de poduri.

Cioclii, sub polcovnicul de ciocli.

La aceştia se adaogă un ceauş, un stegar, toboşari, sărmaci, şi cimpoeri.

Uniforma lor.

Nicolae Caragea (1782-1783).

CAP. I

Organizare.

Organizarea administrativă începută de Alex. Ipsilanti, continuă.

Personalul de pază al Agiei se compunea din strajnici şi răspântiaşi, afară de slujitori cu zapciii lor.

Domnul, pentru nevoile sale de informaţiuni, are „orănduiţi spioni într'adins".

După semnalul străjii de seară, nimeni nu mai poate umbla prin oraş de cât cu felinar.

CAP. II

Siguranţa.

Siguranţa personală a Domnului cere înfiinţarea păşuşului şi a răvaşului de drum.

Domnul trimite *cercători* spre a vedea cum sunt păzite marginile.

Reglementarea portului de arme, uniforme şi caiafete.

Oprirea prăvăliaşilor de a vinde şoricioaică şi iarbă de puşcă.

Măturarea coşurilor; putine cu apă înaintea prăvăliilor şi caselor.

Toate prăvăliile să fie închise Duminica şi la praznicile cele mari.

CAP. III

Tribunalul Agiei.

Tribunalul Agiei continuă să funcţioneze.

Se înfiinţează pe lângă Judecătoria Agiei şi un judecător, plătit cu 90 lei leafă pe lună.

Logofătul (secretarul) a cărui scrisoare românească sau grecească nu va avea trecut locul şi timpul, „se va pune în fiare, se va bate la scara domnească, apoi se va trimite la ocnă şi spre pilda altora".

CAP. IV

Obştirea Epitropiei.

Atribuţiunile Obşteştei Epitropii. (Primăria).

Polcovnicul Vorniciei de poduri (serviciul technic).

Intreţinerea podurilor (străzilor) se face din taxele provenite din vite de pripas şi din beilicuri.

Toate carele goale ce es din Bucureşti, să încarce, *cu de a sila*, pământ din cel scos din şanţuri.

Curăţirea podurilor se face de proprietarii şi prăvăliaşii din fie care stradă.

Ţăranii veniţi la târg cu carele n'au voe să umble pe podurile oraşului; ci să stea la anumite locuri, căci altfel se vor certa cu bătaie şi li se vor lua fânul sau lemnele fără de bani.

Mihail Şuţu (1791-1793).

CAP. I

Organizare.

Primul Nizam (regulament) al străjilor de pază din oraşul Bucureşti.

Domnul nu sufere ca în mijlocul Bucureştilor, aci lângă noi, între atâtea şi atâtea străji şi zapcii „s'au călcat de hoţi casa cutăruia şi s'au furat lucrul cuivaşi şi nu s'a prins cel vinovat".

Toţi cei ce plecau din Bucureşti erau datori să răspunză străjilor unde merg.

Nu scade cinstea nimănui a răspunde străjerului.

Străjerii aveau căsuţe unde se adăpostiau pe vremuri rele.

CAP. II

Siguranţa.

Domnul dă ordin ca Vel Aga să cheme pe cei ce ţin cahvenele, ca oamenii să nu mai spună feluri de halturi şi scorniri de cuvinte.

Nimeni nu poate fi primit în hanurile din Târg sau din Mahala, fără răvaş dela Vel Aga sau Vel Spătar.

Poruncă ca Vel Aga să orânduiască „la curte (Cotroceni) cu prisosinţă *rândaşi pentru pază* la locurile ştiute.

Nimeni nu are voe să poarte iatagan sau pistol, afară de Delii.

Nu e îngăduit să se sloboadă puşti sau pistoale în oraşul Bucureşti.

CAP. III

Epitropia obştească.

Epitropia obştească e formată din 13 membri boeri, trei neguţători şi patru logofeţi de hârtie.

Nimeni să nu zidească binale fără învoirea Domnului.

Să nu se dea foc coşurilor, ci să se măture.

Vătaful de coşari răspunzător de lucrul coşarilor.

Nartul (preţ maximal) tuturor lucrurilor de mâncare. Cum se stabilia Nartul.

Să nu cuteze nimeni din bărbaţi, din copii, fete ori femei, să se scalde în Dâmboviţa. Vinovaţii să se certe cu bătaie.

Curăţirea omizilor din pom.

CAP. IV

Despre Hoţi.

Poruncă straşnică pentru stârpirea hoţilor din Bucureşti.

Slujbaşii prindeau hoţii, le luau lucrurile şi apoi îi lăsau să scape.

Cel ce primea spre găzduire pe vre un străin, fără adeverinţa lui Vel Agă, era rădicat la închisoare ca să se pedepsiască cu bătaie pentru neurmarea poruncii.

Căpitanul de mahala Ene, acuzat că a necinstit o fată Anastasia.

Cercetarea ne putând stabili faptul, Domnul porunceşte ca Ene Căpitanul să nu fie supărat de pâra acestei Anastasii, *căreia i se cade şi bătaie.*

Nicolae Mavrogheni (1786-1790).

CAP. I

Organizarea.

Se păstrează organizaţia administrativă şi judecătorească a lui Alexandru Ipsilanti.

„Străşnicia“ în administraţie caracterizează Domnia lui Mavrogheni.

Toţi să se păziască de tâlhării şi de hoţii, căci vor fi *pedepsiţi cu moarte,* nu numai cu ocnă şi bătaie.

Să nu se facă nimeni gazdă de hoţi.

Gazda mai vrednică de moarte de cât chiar hoţii.

Pe unde nu sunt gazde, nu sunt hoţi.

Capul hoţului ucis să fie trimis la curte.

Să nu se închiză muerile împreună cu bărbaţii.

CAP. II

Organizarea Agiei.

Creșterea personalului.

Cei ce nu fac strejuirea și paza cuviincioasă, vor fi trași în țeapă.

Ce fel e strejuită Capitala dacă a putut fugi din București, printre străji, o muiere ?.

Nimeni în București nu are voe să închiză porțile, nici ziua nici noaptea.

„De se va întâmpla vre o pagubă de furtișag cuiva, va îndeplini Măria Sa din visteria Lui".

Mavrogheni se îmbrăcà uneori în haine popești ori cu rasă și podcap călugăresc ca să vază cum își fac slujitorii datoria.

Mavrogheni înființează 2 căpitănii de scutelnici pentru paza focului, care erau nelipsiți din curtea lui Vel Agă și Vel Spătar, „pentru a fi pururi gata la întâmplare de *iangân*". (foc)

Domnul avea într'adins ascunși oamenii săi, (poliția secretă) pentru cei nărăviți rău în netrebnicii și obicinuiți a vorbi *halturi* (lucruri nepermise).

Domnul umbla, „*tiptil*", când călare când pe jos, cu doi trei arnăuți după el.

Pe furi îi spânzura, fiind gealații după el, în uliță de o prăjină (în furci).

CAP. III

Tribunalul Agiei.

Tribunalul Agiei continuă să funcționeze.

Judecătorii când stau la judecată să se păzească de toate alte vorbe și glume sau râsuri, fără ciubuc, cu gândul numai la treaba judecății.

Să se treacă în condică zapise de izbăviri și zapise de tocmeală, adeverite de judecător.

CAP. IV

Epitropia obștească.

Nart pentru băcănii și cărămizi.

Domnul făcea *cercări* la cei ce vând pâine, și pedepsea foarte rău pe cei cu lipsă la cântar.

Poruncă lui Vel Aga să îndemne pe oameni ce s'au plâns că n'au lemne de foc și sunt prea scumpe, „să cumpere din vreme, că și jivinele pământului încă grijesc din vreme cum este furnica".

Ocupația Austriacă (1789-1791)

Boerii fără slujbe, rămași afară din bugetul țării, sunt trimiși prin Vel Aga Scarlat Câmpineanu, „la moșiile Dumnealor, pentru că din multă adunare la București se pricinuește nu numai scumpătate, ci și boalele se înmulțesc".

Se izgonesc călugării, ce practicau la adăpostul rasei, spionajul.

Agia să facă catastif de toţi boerii ce stau pela hanuri, cu arătare „cum îl chiamă? de unde este? de câtă vreme a venit? şi cu ce treabă“?

Vel Aga să așeze prin mahala vătășei, oameni de ispravă, a căror nume să se treacă în condica Agiei.

La 1790 Foișorul de foc se strămută la Turnul Colţei, unde fusese şi mai înainte.

Epitropia Obștească (primăria) sub Austrieci.

Grijă pentru curăţirea străzilor.

Narturi (preţuri maximale) pentru articole de hrană.

Alexandru Moruzi (1793-1796 şi 1799-1801)

CAP. I

Organizaţia

Agia desărcinată de încasarea dăjdiilor dela locuitorii din Capitală.

Se înfiinţează (1794) o nouă funcţiune: *Vornicia de Bucureşti.*

Atribuţii: catagrafia nouă a Capitalei (așezământul) și perceperea dăjdiilor de care a fost desărcinată Agia.

Personalul: 40 slujitori, zapcii și gros pentru dăjdii și rămășițe.

Străjile și nizamul (regulamentul) pazei Bucureştilor (1793).

Se crează (1796) funcţiunea de Vornic al obştirilor, care devine primul dintre Epitropi.

Personalul Epitropiei obştirilor, a cărei preşidenţie o are Mitropolitul Ţării.

Polcovnicia de poduri încetează de a mai fi sub zaptul (autoritatea) Agiei dându-se Epitropiei.

Nizam (regulament) pentru zalhanale și măcelari (1796).

CAP. II

Despre Hoţi

Domnitorul porunceşte lui Vel Aga să iasă la tiptilâc, (inspecţii inopinate) în poporul său, ca să vază însuși de se urmează buna orânduială.

Pentru descoperirea crimelor, bătaia și tortura sunt îngăduite, ca și sub Domnii de mai 'nainte.

Pedeapsa cu bătaia la falangă pentru mincinoasă jalbă și defăimarea făcută unor boeri.

La „Cercetarea cu bătaie“ trebuie să stea faţă şi cel ce învinovăţeşte pe bănuit.

Agia urmăreşte pe hoţi trimiţând isnafurilor foaie de ifosul lucrurilor furate.

Plastografii pedepsiţi cu bătăia la tălpi: 150 toege, la 3 răspântii în oraş, în vederea norodului.

CAP. III

Micile potlogării.

Pitac ca Vel Aga să opriască pe cei ce joacă în bani cu năpârstoace și curele. (Jocuri ce se practică și astăzi).

Celetnicele (prostituatele) dela toate cârciumile din București, să fie scoase din Capitală și să nu fie slobode să se mai reîntoarcă.

„Dintr'un ban, doi". (la 1793).

Cârciumarii ce vând cu ocale viclene, să se certe cu bătaie, dar să nu se globiască, căci vor căuta să scoată gloaba tot prin viclenii, dela ocale.

Brutarii din București ce nu se părăsesc de rău năravul și netrebnicia lor, vor fi spânzurați.

Cei închiși pentru datorii mărunte să nu se pună la închisoare; ci să fie trimiși la Pociovaliște. (fabrică de postav).

Așișderea și unele muieri „pentru netrebnicile și urâtele lor fapte", să nu se trimită la mănăstiri; ci tot la Pociovaliște.

CAP. IV

Siguranța.

Măsuri pentru străinii ce vin în București.

Nimeni afară de Delii și Tufeccii, nu este slobod a purta arme.

Calpuzani. (Falsificatori de monede).

Călugării n'au voe să umble încoace și încolo prin țară, fără adeverința Mitropoliei și răvașul Spătăriei.

Un boer Serban (Hrisoscoleu) adus în fiare, pentru că nu a îngăduit, cu forța, unui slujbaș domnesc să intre în sat.

CAP. V

Vornicia obștirilor (Primăria).

Primul Vornic Matei Fălcoianu.

Personalul: Un vornic al Epitropiei, Boeri nazâri ori epitropi, două ajutoare și un polcovnic de poduri.

Atribuții: pavarea străzilor, hotarele Bucureștilor, îndestularea orașului, măsuri pentru evitarea incendiilor, școale, spitale și altele.

Măsuri contra cerșitorilor.

Adevărații cerșitori au leafă, oprindu-se sub pedeapsă, cerșătoria pe uliță, biserici, curți ș. a. —

Constantin Hangeri (1797-1799).

CAP. I

Organizare.

Se reorganizază Departamentul Epitropiei Obştirilor (Primăria).

Mare Vornic al Departamentului Epitropiei.

Se înlocuesc 4 vornici al douilea, prin 4 neguţători.

Fiecare din cei 4 neguţători are în sarcina sa: 1) Cutia de milostenie. (asistenţa socială) 2) Podurile. (serviciul technic) 3) Scoalele. 4) Cişmelele (serviciul apelor).

Se alipesc 4 logofeţi la Departamentul Epitropiei.

Se menţine tribunalul Agiei, dându-se noui instrucţiuni boerului judcător.

Pentru câte zile va fi şezut închis un pârât, pârâşul să-i plătiască câte 3 taleri pe zi, de se va dovedi nevinovat.

CAP. II.

Măsuri de siguranţă.

Cafenelele să fie deschise numai până la ora 4 (10 seara).

Cârciumile până la ora 1 şi jumătate (7 şi jum. seara).

Arnăuţimea să nu poarte arme; ci numai *sope*, afară de neferii lui Baş-beşleagă.

Boerii să nu mai ţină arnăut cu caiafet (echipament) de deliu şi tufecciu (garda curţii).

Vel Aga să supravegheze pe străinii ce vin în Bucureşti.

In vederea pericolului ciumei, preotul cu un epistat ad hoc şi vătăşelul de mahala, în fie care dimineaţă, să întrebe pe locuitori de sănătate.

Destituirea unui dohtor, „ce nu are nici o ştiinţă de ale molipselei şi toate arătările lui s'au dovedit mincinoase".

CAP. III

Edilitatea.

Carele ţăranilor să nu mai stee cu lemne pe strade; ci în anume pieţe.

Suialgi başa (şetul fântânelor) îngrijeşte de întreţinerea cişmelelor.

Pentru prima dată se comandă două tulumbe de foc la un meşter ce se afla în Bucureşti.

Ocupaţia Rusă (1806-1812)

CAP. I

Organizarea.

Progres sub raportul ţinerii scriptelor.

Funcţiunile să nu se mai schimbe în fiecare an.

Nici o dregătorie, dela cele mai mari până la cele mai mici, să nu mai fie vândute şi cumpărate cu bani.

Feld mareşalul Kneaz Prozorowski, crează în Bucureşti o nouă instituţie poliţienească: *Comitetul Poliţiei,* alături de Agie şi Spătărie (1807).

Comitetul Poliţiei se mută în casele din podul Mogoşoaei, proprietatea banului Dumitru Racoviţă, pe locul unde în prezent se aflã Prefectura poliţiei Capitalei.

Atribuţii: la început recensământul caselor din Bucureşti, în vederea cartiruirii soldaţilor ruşi.

La vechile plăşi ale oraşului (în număr de cinci) se rânduește câte un boer *comisar de secţiune,* numit şi pristav.

Se adaogă *Comitetului poliţiei*: 1 logofăt, 2 cazaci, 2 ciocli şi de fie care mahala câte 1 vătăşel. (erau 81 de mahalale).

Plăşile Bucureştilor pentru prima dată sunt numite boele, vopsele, sau colori cum li s'a zis treptat. Capitala era împărţită în următoarele plăşi:

1). Plasa Gorgani = Verde. 2). Plasa Broştenilor = Negru. 3). Plasa Târgului = Roşu (centru). 4). Plasa Târgului de Afară = Galben. 5). Plasa Podului Mogoşoaei = Albastru.

Superioritatea împărţirii Capitalei în trecut, faţă de împărţirea actuală.

Boeri-comisari orânduiţi *la* cele cinci plăşi.

La 1809, vorba *Poliţie* începe a înlocui pe aceia de *Agie.*

CAP. II

Catagrafia cârciumilor.

Se face de către Agie catagrafia cârciumilor din Bucureşti, pentru ca dintr'o dare specială pe cârciumari să se plătiască *Comitetul poliţiei.*

Sunt în Bucureşti, *bune* 2.196 cârciumi.

Banii se adunau la Agie.

Darea pe cârciumi a dat naştere unei mari nemulţumiri (1810).

Sunt arestaţi la Spătărie 70 cârciumari recalcitranţi şi încă câte-va sute, la mitohul sfintei Episcopii Râmnic. (Ateneul de astăzi).

Divanul porunceşte să se încaseze taxa de la cârciumari „fiindcă această breaslă îşi face vânzarea vinului şi a rachiului cu ce preţ voeşte“.

CAP. III

Conflict de atribuţii.

Conflict între Agie şi „Cinstitul comitet al Poliţiei".

Comitetul poliţiei incalcă treptat atribuţiunile Agiei.

Comitetul îşi asumă îngrijirea de spitale militare.

Stabileşte în câte-va rânduri şi narturi (preţuri maximale).

Vél Aga arată în scris, Excelenţei sale Engelhard, Prezident, „că din cauza cinstitului Comitet al Poliţiei, ce a început a se amesteca în feluri de chipuri în orânduielile sale, *dintr' această cauză, dregătoria Agiei a rămas numai o numire neînfiinţată*".

CAP. IV

Siguranţa.

Armăşia îşi măreşte personalul şi atribuţiunile, fiind însărcinată *şi cu prinderea hoţilor.*

Motivul: armăşia are informaţiuni asupra diferiţilor hoţi, cu prilejul judecăţii tâlharilor prinşi şi deţinuţi la puşcărie.

Pentru nizamul hoţilor (regulament).

Cine din poteri sau alţi oameni vor prinde pe hoţi, banii ce vor fi drepţi ai hoţilor şi alte lucruri ce se vor găsi la hoţi, vor fi ale celor ce-i vor prinde.

Aga este dator să se afle *napristan* la ori ce incendiu ori chiar la o simplă *aprindere* de coş.

Divanul dojeneşte pe Vel Aga Alecu Ghica, că nu s'a aflat la focul ce s'a întâmplat la Casa lui Vel Spătar Grigore Ghica.

„Vel Aga să nu lipsiască de acum înainte la acest fel de întâmplări, după datoria ce are".

Agia primeşte ordin să oprească pe boeri de a-şi îmbrăca *ciocoii* în livrele, semănând a uniforme ostăşeşti.

Pentru prima dată (la 1811) se pomeneşte de Poliţ-maistru in Bucureşti, în loc de Agă.

Circulaţia.

Se opreşte alergarea butcelor şi a călăreţilor pe stradă sub pedeapsă. Stăpânul butcei se va ţine închis la caraulă 2 luni, numai pe pâine şi apă; iar vizitiul după ce se va *bate cumplit*, se va da în slujbă între recruţi.

Epitropia obştirilor. (Primăria)

Fie care este dator a râni noroiul în dreptul casei ori prăvăliei sale.

Unde sunt case boereşti, să se arate boerilor ca să pună pe slugile şi ţiganii dumnealor să cureţe.

Şanţurile se destupau cu arestaţi din temniţa oraşului.

Se formează câte-va pieţe publice unde să poată sta carele cu lemne.

Curăţirea coşurilor monopolizată de 24 coşari.

Pentru prima dată apar în Bucureşti hingherii, ucigători de câini pribegi.

Hingherii sunt huiduiţi de public şi au nevoe să fie protejaţi de furia mahalagiilor (ca şi astăzi).

Ion Caragea (1812-1818)

CAP. I

Codul Caragea.

Lucrurile jefuite ce se găsesc la tâlhari, să se întoarcă stăpânului. (Inainte le luau zapciii, polcovnicul de potere şi slujitorii).

Martorii mincinoşi se dădeau prin târg şi se treceau în *condica mincinoşilor.*

Cel pârât pentru vină, dovedindu-se vinovat, dacă tăgădueşte vina, atunci *să se căznească ca să spue adevărul.*

Vinovaţii care se căznesc, să nu se creadă, de o dată, măcar de vor spune că sunt vinovaţi. Căci de multe ori de frică ori de durere zic şi ceia ce nu este. Judecătorii să hotărască în scris; iar hotărârea nescrisă a judecătorilor să nu aibă nici o tărie.

CAP. II

Tribunalul Agiei.

Caragea dă poruncă „să se treacă examenele de cercetările fie cărui vinovat şi căzut la hoţie, ca *să se afle trecute*".

Judecătorii Agiei (sunt doui) să facă cercetările cu scumpătate spre a-şi dobândi cel năpăstuit îndestularea.

La 1815 sunt judecători Paharnicul Constantin Fotino şi Clucerul Constantin Otopeanu.

„Minciuna se arată la judecată în chipul adevărului".

CAP. III

Organizarea.

Infiinţarea Departamentului străinelor pricini, pentru judecarea afacerilor dintre sudiţi şi raele.

Hătmănia Divanului, căpitenie a zapciilor Divanului pentru *executarea hotărârilor.*

Caragea conferă Hatmanului titlul de Vel Hatman al Divanului.

Subalternii hatmanului: Vătaful de aprozi, Vătaful de păhărnicei, Vătaful de Divan, Ceauşul de aprozi, Ceauşul de păhărnicei şi Ceauşul hătmăniei.

Arnăuţii dela Agie, în număr de 44, primesc lefe şi simbrie câte o pâine de jumătate de oca.

Un Staroste de harabagii răspunzător de funcţionarea mijloacelor de transport.

CAP. IV

Siguranţa.

Nimeni nu are voe să poarte arme în caiafet de nefer, afară de neferii domneşti şi ai Agiei.

Aga Costache Filipescu, pentrucă s'a purtat împotriva voinţei Domnitorului, este dus în surgun la Mănăstirea Dealului.

Nimeni din boerime sau neguţătorime nu are voe a purta haine cu faţa albă.

Cine va purta astfel de haine, să ştie *că i se vor rupe şi sfărâma.*

Vel Aga primeşte poruncă să ia din spinare şi să rupă în bucăţi un salup de atlas alb, cu care a trecut pe dinaintea Palatului, cu căleasca, Vorniciasa Tarsiţa Filipeasca, „ce s'a arătat neghioabă, neînţelegătoare şi nebăgătoare de seamă la porunca domnească".

CAP. V

Despre Hoţi.

Pe lângă ponturile căpitanilor şi ale polcovnicilor, Domnitorul *volnicia* şi alte persoane de încredere cari să urmăriască şi să prindă cetele de hoţi.

Tâlharul Iancu Jianu cu 7 tovarăşi, este prins şi închis în grosul din Romanaţi.

Polcovnicul za poteră Gheorghe, *„credinciosul boer al Domniei"* este volnicit să prindă restul bandei.

Domnitorul iartă pe Iancu Jianu după rugăciunea fratelui său Mihalache Jianul.dar adoaga:

„Se va pedepsi de acum înainte straşnic de nu se va părăsi de netrebniciile sale".

PARTEA A TREIA

DELA 1821 PĂNĂ LA CUZA VODĂ

PERIOADA I-a

REVOLUŢIUNEA LUI TUDOR VLADIMIRESCU

CAP. I

Siguranţa.

Lipsa totală de siguranţă a populaţiei Capitalei.

Eteriştii lui Ipsilanti pradă şi omoară.

Boerii aleg pentru menţinerea ordinei și paza în Capitală, pe Cămirarul Sava (Bimbașa).

Formarea primei gărzi naţionale (1821).

CAP. II

Anarhia în Bucureşti.

Sfârșitul lui Bimbașa Sava.

Lupta eteriştilor cu turcii în clopotniţa bisericii Olari.

Grigore Gghica (1823-1828)

CAP. I

Tribunalul Agiei.

Tribunalul Agiei continuă să funcţioneze format din doui boeri cu leafă deopotrivă: Medelnicerul Matei Greceanul și Sătrarul Enciu.

CAP. II

Poliția comunală.

Biv Vel Vornicul de politie Alexandru Nenciulescu, epistatul Agiei, intervine cu anafora, pe lângă cârmuire, să dea brutarilor o sumă de bani din ce au de luat de la Vistierie, căci altfel vor închide cuptoarele. (1823)

Epistatul Agiei Nenciulescu, cere ocârmuirii să ridice dările pe lăptărit vărzărit, cărnărit și altele, ca să se mai efteniască lucrurile de îndestulare obștească.

Vel Aga Niculae Filipescu, „ca un bun patriot", s'a lipsit „ca să nu ia nimic" din avaetul ce i se cuvinea dela brutărie, ca astfel să nu aibă brutarii pricină să scumpească pâinea.

Pentru apărarea prăvăliașilor din București, de silniciile Așcherliilor turci, se rândueşte un Gavaz-bașa plătit prin starostele de negustori.

CAP. III

Măsuri de siguranță.

Toate cârciumile să se închiză la 12 ceasuri seara, ca să nu se întâmple gâlcevuri și bătaie de către ostași.

Cârciumarii ce nu se vor supune poruncii, vor fi trimiși la ocnă.

Măsuri energice pentru stârpirea hoților.

Pitac lui Vel Aga ca să dea strașnice porunci ca toți cei ce metaherisesc zaraflâc, să nu mai strângă paralele cele mărunte.

Să se feriască zapciii agiești și spătărești, să mai ia ceva, cu nici un fel de numire, dela carele ce vin în București.

PERIOADA II-a

Ocupațiunea rusească (1828-1834).

CAP. I

Destrăbălarea puterilor publice.

Slujbele se încredințau celor ce dădeau mai mult.

Lefuri de râs, dar venituri mari.

Organele polițienești în înțelegere cu hoții.

Opera de organizare interprinsă de Kiselev.

CAP. II

Organizarea poliției.

Cea dintâi lege a Poliției Statului: „Alcătuirea poliției și îndatoririle sale".

Atribuțiunile poliției sunt precis determinate.

Intreaga Capitală sub jurisdicția Agăi.

Mahalalele încetează de a mai fi sub supravegherea Marelui Spătar.

Personalul poliției. Numărul. Atribuțiunile. Salarul.

Orașul București împărțit în 5 plăși și fiecare plasă în trei popoare.

Boeri caftanlâi, comisari de plasă.

Şefii popoarelor (despărțirilor) sunt ipistații.

La fie care plasă câte un foișor de foc, cu 2 jandarmi, din care unul călare.

Stăpânii să facă cunoscut la Agie slujitorii și slujnicile ce vor tocmi.

CAP. III

Poliția Comunală.

Oprirea de ziduri afară de marginea stabilită ca hotar a Bucureștilor.

Paza barierelor, în număr de zece.

Fiecare stăpân de casă sau prăvăliaș să-și mături atât curtea cât și pe dinaintea caselor.

Sunt opriți precupeții să iasă afară din oraș spre a cumpăra producturi cu un preț și să le vânză apoi îndoit și întreit.

Cumpenele, măsurile, și coturile să fie drepte și deopotrivă.

Toți coșarii orașului, sub ascultarea celor 5 comisari de plăși.

Inființarea de dricuri, dată în sarcina unor anumite biserici din fiecare plasă.

CAP. IV

Măsuri de siguranță.

Supravegherea străinilor.

Depărtarea din București a oamenilor fără căpătâi.

Stăpânii hanurilor și birturilor să înainteze la Agie răvașele de drum ale călătorilor, arătând și pricina pentru care sunt veniți.

Oprirea portului de arme sau unelte primejdioase.

Strângerea cerșitorilor de către Agie.

Pensie de 15 lei pe lună și un rând de haine pentru cerșitori.

CAP. V

Paza de noapte.

Se orânduesc streji de jandarmi pentru paza de noapte.

Douăzeci dorobanți călărași la Agie.

400 strejeri de noapte dați de proprietarii binalelor.

CAP. VI

Reorganizarea judecătoriei poliției.

Atribuțiunile judecătoriei.

Judecă toate pricinile: precum gâlcevuri, bătăi în cârciumă și alte vini

ce nu vor fi vrednice de osânde mai mari ca trei zile de închisoare și până la 50 de nuele.

In pricini criminalicești cercetarea cu bătaia nu se poate aplica de cât cu știrea guvernatorului, general Kiselev.

Judecătoria poliției este formată din un prezident, doui boeri judecători și un procuror.

Comisarii plășilor cercetează pricinele din plasa lor și trimit judecătoriei poliției pe vinovați.

„Bătaia cu târgul" se desființează. Vinovații sunt bătuți, Marțea și Sâmbăta, la obachtă (garnizoană).

Primul birou de servitori (1787)

Slugile să slujească până la soroc.

Stăpânul să dea adeverință la mână slugei, fără care nimeni să nu primească slugă.

Sluga ce va cere mai mare simbrie de cât a avut, se va pedepsi.

Gheorghe Bibescu (1843-1848)

CAP. I

Organizare.

Se completează organizarea poliției începută în anul 1831.

Se fixează leafa slujbașilor însărcinați cu slobozirea răvașelor de drum. (Până atunci erau plătiți de cei interesați).

Aga Iancu Manu reglementează uniforma slujbașilor Agiei.

Purtarea uniformei obligatorie, „până la aprinsul lumânărilor, după care vor fi slobozi a purta haine țivile".

Inființarea postului de casier-contabil, prin trecere la Agie a casierului Tribunalului Poliției.

Arestații ce trăiau din mila trecătorilor, vor fi „îndestulați cu 15 parale pe zi, pentru a lor hrană".

CAP. II

Paza.

46 Dorabanți călări și pe jos, plătiți cu 60 lei pe lună.

340 vătășei cu leafă de 20 lei lunar.

Tulumbagiii încetează de a mai fi sub ascultarea Agiei și comisiilor.

Se creiază o roată de pompieri (companie).

CAP. III

Tribunalul poliţiei.

In afară de prezident, 2 judecători, 1 procuror şi 1 logofăt, se completează cu 2 scriitori, 1 registrator, 5 aprozi şi 1 ingrijitor al *Poliţiei indreptătoare*.

Procedura Tribunalului poliţiei se îndeplineşte de aprozi, câte unul de fiecare vopsea, nu de slujbaşii Agiei sau ai vopselilor.

Revoluţia anului 1848.

CAP. I

Nevoia serviciului informativ în poliţie.

Publicaţiunile *subversive* apăreau fără ştirea Agiei.

Logofătul Iancu Manu, Vel Agă — un mare şef de poliţie — neglija partea informativă a serviciului.

Iscoadele nu erau băgate în seamă.

Cum a fost posibilă isbucnirea revoluţiei sub ochii autorităţii.

CAP. II

Măsurile poliţieneşti.

Stăpânirea reacţionează *prea târziu* împotriva rebeliştilor.

Atentatul împotriva Domnitorului Bibescu.

Scarlat Creţulescu trage cu pistolul asupra lui Bibescu Vodă, sfărâmându-i epoletul.

Severe măsuri de represiune.

Aga Iancu Manu, secondat de tistul de Dorobanţi, serdarul Costache Chehaia zis şi Căpitan Costache Chioru, arestează, la cazarma din Dealul Spirei, pe bănuiţi.

CAP. III

Isbucnirea revoluţiei.

Domnitorul Bibescu arată ostaşilor, la cazarmă, epoletul sfărâmat de glonţ.

Ofiţerii declară că vor lupta împotriva duşmanilor din afară, nu a fraţilor din ţară.

Mişcarea a plecat din rândurile armatei.

Serviciul de informaţiuni al Agiei, ignora complet mişcarea.

Poliţia surprinsă, se arată cu totul neputincioasă.

CAP. IV

Neorânduelile revoluţiei.

Rebeliştii au ciuruit cu pietre geamurile Agiei depe malul Dâmboviţei.

Locuinţa fostului Mare Dvornic al Trebilor din lăuntru, Alecu Villara, asaltată de popor cu pietre.

S'au spart geamurile caselor fostului Agă Iancu Manu.

Căpitan Costache Chihaia şi slujbaşii Agiei maltrataţi de *rebelişti*.

CAP. V

Măsurile guvernului provizor.

C. A. Rosetti, şeful poliţiei Capitalei.

Decretarea drapelului naţional: albastru, galben, roşu.

Desfiinţarea rangurilor civile (boeriile).

Formarea Guardei Naţionale.

Scarlat Creţulescu, primul comandant al gardei civice.

In locul uniformei, toţi slujbaşii poartă eşarfă.

Eşarfa poliţiei, la mâna stângă; pentru ceilalţi amploiaţi, eşarfa incinsă.

Mărgărit Moşoiu e numit şef de poliţie în locul lui C. A. Rosetti.

Populaţia intervine pentru menţinerea lui în slujbă.

I. C. Brătianu, şef de poliţie în locul lui Mărgărit Moşoiu.

Reorganizarea dorobanţilor sub guvernul provizor.

CAP. VI

Reacţiunea (29 Iunie).

Şefii rebeliştilor fug din Capitală.

Restaurarea vechei stări de lucruri.

Dorobanţii poliţiei cu bicele în mână, reapar.

Căpitan Costache Chihaia zis Chioru, în plină desfăşurare a autorităţii poliţieneşti: „O să-mi îmbrac biciul cu piele de român".

Bătaia reintrodusă la toate comisariatele, în văzul tuturor.

CAP. VII

Contra reacţiunea.

Reintoarcerea guvernului.

Oraşul sub teroarea bandelor periferice.

Ţiganii pradă locuinţele boerilor fugiţi.

Distrugerea caselor lui Zossima, secretarul Mitropolitului Neofit, Băleanului, Herescului şi protopopului din Batişte.

Poliţia rebeliştilor şi arderea Regulamentului Organic şi al Arhrondologiei.

Distrugerea monumentului din dealul Mitropoliei, ridicat în amintirea Regulamentului Organic.

Duplicitatea Mitropolitului Neofit în evenimentele dela 1848.

Barbu D. Ştirbei (1848—1856)

CAP. I

Organizare.

Procedura condicei criminale intrată în vigoare la anul 1852, determină, pentru prima dată, rolul poliţiei în „iscodirea crimelor, vinelor şi abaterilor".

Şeful poliţiei din Bucureşti, poate, în persoană sau prin slujbaşii poliţiei judecătoreşti, să facă veri ce urmăriri spre dovedirea săvârşirii crimelor.

Comisarii poliţiei în Capitala Bucureşti, „vor priveghea cu străşnicie spre iscodirea a veri ce crime, vini şi abateri ce se vor săvârşi în ocolul lor, alcătuind de îndată practicale". (actele de anchetă).

Simple abateri se trimeteau în judecata Tribunalului poliţienesc.

CAP. II

Paza.

Numărul dorobanţilor poliţiei a fost crescut la 100, având peste ei 1 şef şi 3 ajutoare.

480 guarzi pentru paza de noapte, puşi sub conducerea unui căpitan, ajutat de 5 locotenenţi şi 20 unter-ofiţeri.

Garda era formată din cinci roate, câte una sută de oameni fie care.

Comisiile de văpsele aveau câte o roată de guarzi, sub comanda unui locotenent.

Intreaga guardă era sub comanda superioară a Şefului poliţiei.

CAP. III

Personalul poliţiei.

Vel Aga Alexandru Plagino, ginerile Domnitorului.
Ajutorul Agăi, clucerul Const Păucescu.
Numărul slujbaşilor.
Atribuţiunile.
Salarul.

PARTEA A PATRA

DELA 1859 PANA ASTAZI

PERIOADA I-a

UNIREA PRINCIPATELOR. — CUZA VODĂ

CAP. I

Organizare.

Toate instituţiunile publice se organizează pe baze noui.

Poliţia singură rămâne cu vechia ei organizare.

Şeful poliţiei Capitalei primeşte titulatura franceză de Prefect de poliţie.

In lipsa unei legi speciale poliţieneşti, odată cu Unirea Principatelor, se aplică şi în Capitală „Condica de poliţie din anul 1850", în vigoare în Moldova.

Pentru prima dată condica formulează principiul, că: „Dregătoria poliţiei se împarte în două ramuri generalnice: întru *înalta poliţie*, ce este puterea cârmuitoare a Principatelor, şi în *obicinuita poliţie*, care este Agia".

Impărţirea poliţiei obicinuită, în trei ramuri:

a) In poliţia privighetoare asupra liniştei şi bunei orândueli.

b) In poliţia municipală şi

c) In poliţia giudiţiară.

CAP. II

Siguranţa.

Serviciul de informaţiuni al poliţiei slab organizat şi rău condus.

Domnitorul Cuza Vodă, cu prilejul vizitei ce face „Otelului Prefecturii poliţiei Capitalei", la 1862, recomandă Prefectului de poliţie, Colonelul N. Bibescu, să dea o atenţiune deosebită *„cancelariei de renseignemente"* (serviciul de informaţiuni).

Lipsa de coordonare între serviciul de poliţie al garnizoanei şi acela al Prefecturii de poliţie.

Complotul de Inaltă trădare urmat în Bucureşti de C. Suţu şi în Iaşi de Balş.

Asasinarea primului ministru Barbu Catargiu, pe când se găsea în trăsură cu prefectul Poliţiei, Colonel Bibescu.

CAP. III

Poliţia Comunală.

Pentru prima oară, sub Cuza Vodă, apare titulatura de *Poliţie municipală*.

Un inspector al poliţiei municipale.

Ministrul de Interne Barbu Catargi, ordonă Municipalităţii facerea unui *cişniu* pentru vânzarea cărnei, la care operaţiune să ia parte şi Prefectul poliţiei.

Municipalitatea se opune.

Barbu Catargi îşi exprimă în scris mirarea „că membrii consiliului au putut vedea în prezenţa Prefectului, o dispoziţie neplăcută!"

Tabela de nomenclatura străzilor.

Biroul de servitori funcţionează pe lângă comisia fie cărei vopsele.

Domnitorul inspectând poliţia, recomandă prefectului, „să aibă în vedere moralitatea individelor ce se trimit în serviciul particular".

CAP. IV

Serviciul circulaţiei.

Creşterea mijloacelor de locomoţiune impune organizarea serviciului circulaţiei.

Serviciul se exercită pe întreaga Capitală.

5 comisari pentru controlul vehiculelor.

Autorizaţii pentru conducătorii fiacrelor (trăsurilor publice).

CAP. V

Personalul.

Mitică Creţulescu, implicat în tentativa de asasinat a Domnitorului Bibescu, primul prefect de poliţie.

Maiorul Haralambie, impiedecat de Cuza-Vodă să-şi dea demisia, este numit Prefect al poliţiei Capitalei, la 1861.

Radu Rosetti, şeful poliţiei de sub Ştirbey-Vodă, numit Prefect de poliţie la 1862.

M. Marghiloman, Vornic al Obştirilor, (primar) este numit a doua oară Prefect, la 1863.

Alex. Beldiman, fondatorul de mai târziu al „Adevărului", este prefectul de poliţie din noaptea de 11 Februarie, 1866.

CAP. VI

Detronarea Domnitorului Cuza.

Insuficienţa totală a Prefectului de poliţie Alexandru Beldiman.

Colonelul Zefcari ignora *mişcarea* din lumea militară.

Orășanu înștiințează pe Cuza Vodă că s'a pregătit un complot împotriva Domnitorului,

Prefectul poliției avertizat de Domnitor asupra complotului, ca măsură de siguranță, pune să se taie funiile dela toate clopotele bisericilor din Capitală spre a împiedica mișcarea.

Detronarea Domnitorului.

Arestarea Prefectului de poliție, a Colonelului Solomon și a tuturor celor bănuiți că nu aprobă complotul.

Fostul Domnitor pus sub pază în casele lui C. Ciocârlan, din Bulevardul Colțea, aproape de biserica Sf. Gheorghe, unde astăzi e un magazin de cufere și rogojini.

Cele 2 poliții prin șefii lor: Beldiman și Col. Zefcari, își aruncă reciproc răspunderea celor întâmplate.

Regele Carol I

CAP. I

Organizare.

Poliția are structura din timpul Regulamentului Organic, cu modificările neînsemnate ce au urmat.

Organizarea corpului sergenților de oraș (1867).

Numărul despărțirilor s'a râdicat dela 15 la 30, (în 1868) apoi la 42 (în 1876).

Regulamentul stabilimentelor publice. (1869).

Inființarea unei case de economii a Poliției (1875).

Se înființează serviciul fotografic 1876.

Prefectul de Brăila, maiorul Radu Mihai, adus Prefect al Capitalei cu prilejul declarării războiului, (1877) reorganizează radical poliția (1882).

Comisarii celor 5 vopsele, devin comisari-inspectori, directorul poliției, comisar-director.

Capitala se împarte în 55 *secțiuni polițienești*, fiecare sub conducerea unui comisar.

Pe lângă fiecare coloare ia ființă câte un comisar de urmărire.

CAP. II

Siguranța.

Poliția secretă. (1867).

Sub prefectoriatul maiorului Radu Mihai (1877) ia ființă în germene serviciul de siguranță al Capitalei.

Colonelul Sergiu Voinescu, (1888) înființează 5 comisari, câte unul de fie care vopsea, pentru chestiuni ce privesc exclusiv siguranța.

Spargerea casei de bani a poliției Capitalei, de către sentinela Ion Soare, din Jandarmi.

Manifestația dela 18 Iunie, 1866, contra evreilor din București. Stricăciuni la Templul Nou, din Str. Sf. Vineri.

Interpelarea făcută în cameră de deputatul Al. Candiano Popescu, relativ la scrisoarea M. S. Domnitorului, către Dr. Auerbach, în privința intenției ce are de a abdica. (1870).

Hitrovo, urmărea reîntronarea fostului Domnitor G. Bibescu.

Scandalul dela 11 Martie, 1871, din Sala Slătineanu.

Consulul Germaniei de Radovitz, lovit de pietrele manifestanților.

Scandalul studențesc din 14 Martie, 1874.

Studenții cereau accelerarea desvelirii statuei lui Mihai Viteazul.

Căpitanul Stănciulescu, Comandantul Jandarmilor, șef al Companiei jandarmilor pedestri, al guarzilor Comunali și al siguranței (1888).

O mie de lei leafă pe zi! declara Kneazul Moruzi.

Dat în judecată pentru fraude, Căpitanul Stănciulescu, este condamnat la închisoare.

Acuzatul a fost apărat de Cornea, Basile Missir și Vasile Lascar.

Atacuri aduse împotriva poliției de Nicolae Fleva.

Camoriștii în București: afacerea Andronic, Gherei, Moruzi.

Furtul cloștei cu pui, de către Pantazescu.

Măsuri împotriva scopiților lipoveni.

CAP. III

Războiul din 1877.

Măsuri în vederea trecerii Armatelor Ruse prin țară.

Sosirea Marelui Duce Nicolae.

Ioan Cretzeanu, atașat comisar special pe lângă Augusta persoana a I. S Imperiale Marele Duce Nicolae.

Agenții ruși în Capitală.

Sosirea în București a împăratului Rusiei, Alexandru II.

Trupele ruse propagă comunismul: omorârea proprietarilor și darea pământului la săteni.

Ancheta făcută în județele Vlașca și Ilfov, de către Procurorul general Stoianovici, căpitanul domnesc Paul Stătescu și delegatul Ministerului din lăuntru, Pencovici.

Neorândueli și conflicte provocate de trupele ruse.

CAP. IV

Prefectoriatul „Kneazului" Moruzi (1905)

Kneazul și Regele Carol I.

Primul ordin circular al noului Prefect către comisariate:

„Lăsaţi cârciumile deschise, lumea să petreacă şi lăutarii să cânte".

La venirea conservatorilor, lăutarii cântau marşul funebru sub ferestrele fostului prefect I. G. Saita.

Modificarea legii poliţiei.

Condiţiunile de numire abrogate.

Sergenţii din armată escaladează treptele poliţiei.

Toate elementele de strânsură ale regimurilor trecute îşi fac din nou apariţia.

Cultura se dă sfios în lături, în faţa „experienţei".

Vasile Lascăr autorul legii de poliţie din 1903, despre modificarea legii.

Sub prefectoriatul Moruzi, se reintroduce uniforma în poliţia Capitalei şi restul Ţării. (1905).

Se reînfiinţează inspectoratele de colori, mărindu-se numărul lor la 6, cu suprimarea colorii centrale: *de roşu.*

Motive de ordin politic: satisfacerea apetitului nouilor postulanţi, au dictat desfiinţarea coloarei centrale. Fiecare inspector dorea să aibă *jurisdicţie* şi asupra unei fâşii din centru.

Sfâşierea coloarei, a fost o mare greşală din punct de vedere poliţienesc.

Legiuitorul din 1929, perpetuă greşala.

Numărul comisariatelor de poliţie a fost sporit dela 25, la 42.

Kneazul şi Studenţii.

13 Martie 1906. „Să plece prefectul!" cuvântul de ordine al studenţilor.

Atitudinea şovăitoare a ministrului de interne, Gh. Cantacuzino.

Take Ionescu, opune un veto categoric.

Prefectul Moruzi şi Toboganul expoziţiei.

Un comisariat special de poliţie, pe lângă Ministerul de Externe, cu prilejul Păcii din Bucureşti.

Personalitatea Kneazului.

Infiinţarea Direcţiunii Poliţiei şi Siguranţei Generale.

Răscoalele ţărăneşti din anul 1907.

Ministerul de Interne surprins de mişcarea din ţară.

Supravegherea mişcării muncitoreşti din Valea Prahovei.

O brigadă mobilă de siguranţă, (1907 August) sub conducerea comisarului Victor Duţescu.

Nevoia de informare a Centrului a creat Siguranţa Generală (Aprilie 1908)

Ion Panaitescu este întemeetorul şi primul „Director al poliţiei şi siguranţei Generale a Statului".

Serviciul de siguranţă al Capitalei, trecut la ministerul de interne, în subordinele directorului Panaitescu.

Crearea unui post de inspector general al poliţiilor din ţară.

Campania contra siguranţei generale dusă de Constantin Mille, directorul ziarelor „Adevărul" şi „Dimineaţa".

*

Siguranța acuzată că întreține agenți provocatori.

Oamenii politici sunt la început ostili nouei instituții și în special lui Panaitescu.

Afacerea Gaidof și complotul anarchist din vara anului 1907.

Arestarea din Str. Arionoaiei 10.

Romulus Voinescu și expulzarea lui Gaidof.

Grupul anarchist „Lupta": Kebac, Mihaescu zis Chimistu, Petre Popescu, Ana Popescu etc. —

Teoreticianul grupului, Adolf Reichman (publicistul A. Dominic).

Grupul libertar A. Soreanu, M. Văleanu, Sache Disperatu. (literatul Ion Pribeagu).

Ion Nădejde și mișcarea anarchistă.

Complotul plănuit împotriva Regelui Carol I.

Atentatul lui Stoenescu-Jelea, contra ministrului de interne Ion I. C. Brătianu.

Dr. Cristu Racovsky (Preș. de mai târziu al Ucrainei) expulzat din țară.

Constantin Mille și Sebastian Moruzi readuc pe Racovsky.

Alex. Marghiloman și mișcarea socialistă.

Ziariștii și siguranța generală.

Willy Georgescu, șeful serviciului general de informațiuni.

Numirea lui Romulus Voinescu, director al siguranței statului.

Romulus Voinescu, Președintele S. S. R., și Moise Vitalevi.

Atentatul dela Senat.

Criminalul Goldștein și Romulus Voinescu.

V. Dașkevici, inspector în poliția Capitalei, acuză pe directorul siguranței generale Romulus Voinescu, de *„Un îndrăzneț furt literar"*, (Monitorul oficial Nr. /1922.

Generalul Arthur Văitoianu, ministru de interne, despre fostul director al siguranței generale.

Comisarul Regal C. Cernat și organizațiunea comunistă din țară.

Atentatul dela senat.

Procesul comunist dela „Cercul subofițerilor".

Personalitatea foștilor directori ai siguranței generale: I. Bărbătescu, Eduard Ghica, N. Stan Emanuel, Victor Cădere.

Generalul Stângaciu, actualul director general al siguranței statului.

Subdirectorul general al siguranței statului, dr. Eugen Bianu.

Statul Major al Siguranței: Eugen Cristescu, G. Olărașu, I. Giorman.

Organele de control. Insp. gen. de poliție: D. Bogdan și N. Milozi.

Șeful brigăzilor centrale de siguranță, inspectorul general de poliție Vintilă Ionescu.

Inspectoratele regionale de poliție.

Curentele subversive.

Refugiații Trans-nistrieni.

Revoluția din Tatar-Bunar.

Interpelarea fostului subsecretar de stat al internelor G. Tătărescu.

Regele Ferdinand I.

CAP. I

Neutralitatea.

Bucureștii centrul spionajului puterilor în luptă.
Presa națională și propaganda străină.
Vânzarea ziarului Minerva.
Legațiunile puterilor centrale, cuibar de spionaj.
Contele Czernin; comandantul jandarmeriei bucovinene Colonelul Fischer și spionul Wijnitzer.
Camuflarea Bucureștilor.
„Stinge lumina".
Victimele aeroplanelor inamice.

CAP. II

Războiul din 1916.

Străinii internați la Domnești.
Poliția mobilizată pe loc este asimilată erarhiei militare.
Elemente fără nici o pregătire și de multe ori certate cu codul penal, invadează poliția.
Conducerea Prefecturii Capitalei se retrage la Iași.
Restul poliției și compania de jandarmi, primesc dispozițiuni să rămâe pe loc, pentru menținerea ordinei.

CAP. III

Poliția sub ocupația inamică.

Predarea orașului București (23 Noembrie 1916).
Primarul Emil Petrescu, în întâmpinarea ocupanților.
Generalul Mustață numit Prefect al Capitalei.
Prima sa Ordonanță de poliție obligă pe bucureșteni, sub sancțiunea împușcării, să predee armele.
Profesorul Tzigara-Samurcaș, prefect de poliție.
Rolul poliției noastre în vremea ocupațiunii străine.
In București funcționau: Poliția germană, Poliția secretă, Poliția politică, Secțiunea independentă a guvernatorului local, Secțiunea comandantului militar, O secțiune a Ministerului de externe din Berlin, Poliția austriacă, Poliția ungară, Poliția turcească, Poliția bulgară.
Ostaticii dela Hotel Imperial.
Comisariatele rechiziționează plapome „cu ajutorul a câte 10 soldați și un polițist german".
Toate ordinele erau urgente: „sofort".
Kaizerul la Curtea de Argeș.

CAP. IV

La Iaşi

Crearea serviciului de spionaj şi contra spionaj.

Organele poliţiei noastre ataşate pe lângă armatele ruseşti: IV, VI şi IX.

Şcoala de înaltă poliţie făcută în timpul războiului.

Defecţiunea armatei ruse şi rolul siguranţei române.

Mişcarea subversivă post belică, întâmpină rezistenţa organelor de siguranţă româneşti.

CAP. V

După reîntoarcere

Sosirea trupelor române.

Generalul S. Ştefănescu, Prefect al poliţiei Capitalei.

Ministeriatul dr. N. Lupu.

Manifestaţia comuniştilor în faţa Prefecturii Poliţiei (1920).

Prefectoriatul generalului Eracle Nicoleanu.

Greva funcţionarilor publici.

Inaugurarea Şcoalei pentru ofiţeri de poliţie.

Ministeriatul Ion. I. C. Brătianu.

Subsecretarii de stat la Interne: Richard Franassovici şi G. Tătărescu.

Ministeriatul d-lui C. Argetoianu.

Ministeriatul d-lui Octavian Goga.

Comemorarea a 25 de ani dela moartea lui Vasile Lascăr.

Regenţa

Uniforma în poliţia Capitalei şi restul ţării, sub ministeriatul lui I. I. C. Brătianu.

Ministeriatul d-lui dr. Alex. Vaida Voevod.

Reforma poliţiei.

Circulara prohibitivă a Ministrului de interne dr. Vaida Voevod, asupra bătăiei în poliţie.

D. D. R. Ioaniţescu, subsecretar de stat la departamentul internelor.

Comisia de reformă a legii poliţiei generale a Statului.

D-nii Richard Franassovici şi Gh. Tătărescu despre noua lege a poliţiei.

Economia nouei legi.

Unificarea serviciilor poliţieneşti.

Diversitatea serviciilor slăbea represiunea.

Noua nomenclatură în poliţie.

Postul de director al poliţiei Capitalei, schimbat în acela de „Secretar general".

Primul secretar general al poliţiei Capitalei d. N. Milozi.

Capitala împărţită în patru chesturi.

Cei dintâi chestori numiţi pe baza noui legi.

Coordonarea între primăriile de sectoare şi chesturile de poliţie.

Apelul adresat poliţiştilor de către d. D. R. Ioaniţescu, subsecretar de stat: „Din acest moment legea nu ne mai aparţine. O trecem în grija şi în răspunderea fiecăruia dintre dv."

Noua lege sanitară şi atribuţiile poliţiei.

Prostituţia ia o *înflorire* necunoscută până atunci.

Opinia d-nei Alexandrina Cantacuzino, asupra represiunii prostituţiei.

Atentatul împotriva d-lui ministru de interne Dr. Alex. Vaida Voevod.

Criminalul Avram Goldenberg şi Saul Solomon.

Cazul Milozi înaintea Camerei: Interpelarea deputatului Dr. Ilie Rădulescu.

Carol al II-lea

Poliţia şi întoarcerea A. S. Regale Principele Carol.

Măsurile luate cu prilejul depunerii jurământului.

Publicul ovaţionând pe suveran, rupe cordoanele, excortând la Patriarhie trăsura A. A. L. L. Regale Principii Carol şi Nicolae.

Colonelul Gabriel Marinescu, este numit Prefect al poliţiei Capitalei.

Progresul realizat de poliţie sub prefectoriatul Colonelului Marinescu.

Poliţia în cadrul legii din 1929.

„Cazarma Regele Carol II", ridicată graţie râvnei şi muncii fără preget a Prefectului de Poliţie.

Ministeriatul d-lui Ion Mihalache.

D. Armand Călinescu, subsecretar de stat la interne.

Inaugurarea „Cazarmei Regele Carol II", în prezenţa M. S. Regelui. (6 Iunie 1932).

Cuvântarea Prefectului Capitalei, Colonel G. Marinescu, şi răspunsul Majestăţii Sale Regelui.

Spital pentru personalul poliţienesc.

Laboratorii de analize, raze etc.

Inzestrarea poliţiei cu utilajul trebuitor: Camionete pentru transportul gardienilor, motociclete şi biciclete pentru transmisiunea rapidă a ordinelor, dubă pentru arestaţi etc.

Sub prefectoriatul Colonelului G. Marinescu, se introduce o nouă uniformă în poliţie, dela prefect până la cel din urmă agent.

Cursurile de poliţie la Institutul Medico legal, Dr. Minovici.

Şcoala pentru gardienii publici.

Poliţia în plin progres tehnic şi cultural.

„Buletinul" apare în *Imprimeria proprie a Poliției.*

Ministeriatul d-lui G. Mironescu.

Atentatul contra d-lui C. Angelescu, subsecretarul de stat al internelor.

Greva generală a studenților universitari (1931).

Greva muncitorilor dela atelierile C. F. R. Grivița (1933).

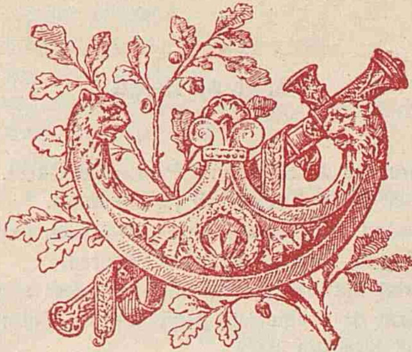
Reorganizarea serviciului circulației.

Organizarea din temelie a biroului de servitori.

Serviciul de informațiuni al Capitalei pe baze noui.

Conferințele profesionale din Sala Roxi.

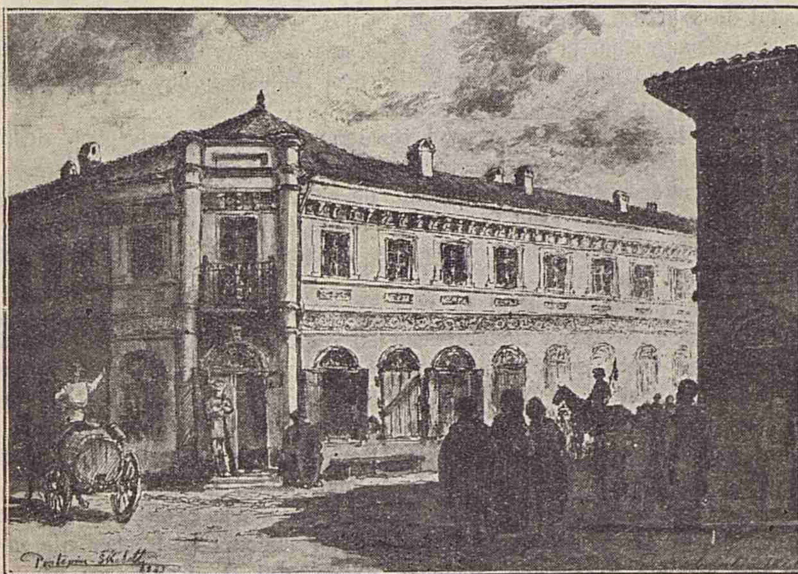
Planuri de viitor.

LEX
REŞEDINŢELE AGIEI
ORDO

REŞEDINŢELE AGIEI
(POLIŢIA CAPITALEI)

Inainte de a păşi — în margina isvoarelor existente — la reconstituirea mecanismului de funcţionare al poliţiei noastre în trecutul îndepărtat, - să arătăm reşedinţele succesive ale Agiei în decursul vremii.

Agia, sub Caragea Vodă, la 1812 [1].
Reconstituire de Poitevin-Skeletti.

Agia, cum se numia poliţia Capitalei în trecut, cu începutul veacului al XVII, până în timpurile mai apropiate de noi, — nu a avut statornic aceiaş reşedinţă.

---

1) Astăzi, magazinul de manufactură Theodor Athanasiu & Comp„ din piaţa de flori, cu emblema „La Vulturul de mare, cu peştele în ghiare".

Reşedinţa Agiei, la locuinţa lui Vel Agă

In vremile mai îndepărtate, atât „mădularele puterii ocârmuitoare", cum şi toate dregătoriile în deobşte, nu dispuneau încă de localuri proprii în exercitarea autorităţii lor.

Marii dregători ce formau la începutul organizării Statului nostru Curtea Voevodului, aveau dreptul de a judeca *acasă la ei*.

Dimitrie Cantemir, arată că „pricinile cele mai mari le judeca însăş Domnul; iar cele mai mici le lăsa asupra boerilor şi aceştia le cercetau pe la casele lor şi le hotărau [1]).

Marele Vornic, care avea în atribuţiunile sale judecata pricinilor de omor, tâlhării şi furturi, hotâra toate prigoanele în propria sa locuinţă.

Aga, cum i se spunea mai târziu, Vel Aga, (Marele Aga) avea şi el dreptul de a judeca acasă [2]).

Mai mult, chiar în cuprinsul locuinţei sale, Aga avea şi închisoare pentru vinovaţi sau bănuiţi, după cum arată istoricul Dionisie Fotino, precizând atribuţiunile Agăi:

„El este comandantul oraşului Bucureşti, îngrijind şi priveghind despre paza bunei ordine... El are închisoare deosebită şi tribunal" [3]).

Dar marii dregători nu rămâneau, de obiceiu, în funcţiune de cât un an — până la anul nou — când Domnul încredinţa altor boeri dregătoriile.

Schimbarea aceasta se făcea cu un ceremonial deosebit, după cum arată isvoarele timpului.

Astfel, Arhidiaconul Paul de Alep, (1653) vorbind despre marii dregători ai Ţării, spune: „In ajunul circumcisiunii toţi boerii în serviciu şi toţi purcalabii şi subaşii de toate gradele işi depun inaintea Domnului insemnele demnităţii lor, fie o spadă, un buzdugan, un toiag de argint, un hanger şi se retrag. Noaptea beiul le trimite la fie care, sau o întărire sau o demisiune.

„Cel înaintat în boerie primeşte insemnul ei cu un veşmânt de onoare precum şi acela ce-şi reţine postul său de mai inainte" [4]).

Iar Dimitrie Cantemir, (1710) descriind ceremonia ce are loc la Curtea Voevodului, în ajunul Anului Nou, arată: „La sfârşitul lui Dechemvrie, care este ziua înaintea Prasnicului Sfântului Vasile, toţi boerii îşi lasă sămnele boieriilor lor în Spătărie. A doua zi se adună la Curte toţi boierii, atât cei ce

---

1. *Dimitrie Cantemir*. „Descrierea Moldovei". (ed, T. Boldur-Lăţăscu, Iaşi, 1868), p. 207
2. *Fraţii Tunusli. „Istoria politică şi geografică a Ţării Româneşti.* (Trad. Sion, Bucureşti, 1863), p. 24. „Aga are sub ascultarea sa pe toţi slujitorii pedeştri din Bucureşti. El judecă acasă la el pricinile Agiei".
3. *Dionisie Fotino. „Istoria generală a Daciei"*, (trad. de Sion) p. 285.
4. Archidiaconul Paul de Alep, în *„Archiva Istorică a României"*, Anul I, p. 91.

Cf. *N, Iorga. „Studii şi Documente cu privire la Istoria Românilor"*, Vol. III, (Bucureşti 1901), p. 54. O descripţie a Ţării Româneşti. „Boeriile Domnul le schimbă la un an; alte ori pentru pricini cuviincioase, mai curând".

sânt în slujbă, cât şi cei fără de slujbă şi merg cu Domnul la biserică, fără de sâmnele boeriei, asâmine ca şi când ar fi scoşi de prin dregătorii şi săvârşindu-se utrenia, să întorc la Curte unde Domnul se aşează în scaunul său în Spătărie; iar boerii toţi rămân stând afară în divanul cel mic.... După aceia Domnul chiamă la sine pe Postelnicul cel mare, dacă voeşte să-l mai lase în dregătorie; iar dacă nu, apoi chiamă pe acela pe care au socotit să-l puie în locul lui.... îi dă un toiag de argint... Apoi Postelnicul chiamă în lăuntru din porunca Domnului, pe acela pe care voeşte Domnia să-l cinstească cu dregătorie...." [1]).

Radu Vel Logofăt Grecianu (1689)

Schimbarea sau moartea Voevodului aducea însă după sine, aproape în totdeauna, şi schimbarea marilor dregători [2]).

Aga — şeful poliţiei — deşi persoana de încredere a Domnului, era supus, de obiceiu, aceleiaşi schimbări, cu toatecă adesea Domnul îi reînoia dregătoria şi pentru anul viitor [3]).

Rezultă deci că pentru vremurile mai îndepărtate, nu poate fi *încă* vorba de o reşedinţă *statornică* a Agiei, întrucât sediul ei se *schimbă* odată cu venirea în fruntea poliţiei a noului Agă, la locuinţa căruia se strămuta şi Agia.

Obiceiul acesta, de care vorbesc isvoarele cele mai vechi, a existat de altfel până la Regulamentul Organic (1830) [4]).

Abia mai târziu, când începe să se facă deosebire între dregătorul care e vremelnic, şi dregătoria menită să *dureze*, instituţiunile publice au localuri proprii unde la anumite ore impricinaţii pot găsi pe boerul dregător şi pe slujbaşii subalterni.

---

1. Dimitrie Cantemir. Op. cit., p. 235.
2. *Constantin C. Giurescu. „Noui contribuţiuni la studiul marilor dregători în sec. XIV şi XV“*. Bucureşti, 1925, p. 38. „Schimbările cele mari între dregători se constată cu prilejul schimbării domniei. Noul domn dacă era duşman predecesorului său, venea cu dregătorii săi proprii, numiţi dintre boerii care-l sprijiniseră“.
3. Vezi tabloul de Agi, cu începutul secol. XVI.
4. *Regulamentul Organic.* (Bucureşti, Tipogr. Curţii, 1847.) Art. 356. „Schimbarea slujbaşilor, *pe tot anul*, care se obicinuia *până acuma* în Valahia, fiind vătămătoare slujbei, se doboară cu totul. Ori ce orânduit în slujbă se va numi pe 3 ani“....

Reşedinţa Agiei sub Caragea Vodă (1812).

Ion Gheorghe Caragea (1812-18)

Cea mai vechie urmă de reședință a Agiei o avem din anul 1812, când Ioan Gheorghe Caragea, dă poruncă Marelui Agă Alecu Ghica, a cărui locuință era departe de târg, să se mute, împreună cu Agia, în casele lui Păun Ișlicarul, din podul Târgului-de-afară, „spre a fi mai aproape, când s'ar întâmpla (feriască Dumnezeu) vre un iangăn“ [1]). (incendiu.)

Care erau casele lui Păun Ișlicarul ?

1. *V. A.Urechia. „Istoria Românilor“. Tom. X, partea A, p. 877.* „Dumné-ta Vel Agă, fiind că semptul caselor dumitale este depărtat de tîrg și dintr'acéstă pricină a depărtării, nu te îndemănezi a căută cu înlesnire trebile câte privesc la *meimurietul* Agiei, iar mai vîrtos când se întîmplă (feréscă Dumnezeu) prin târg vre-un *iangăn*, de aceea îți poruncim dumi-tale, ca îndată după primirea acestui domnescul Nostru pitac, numai decât să te așezi în casele lui Păun Ișlicar .l ot Podul Tîrgului-de-afară, mutând acolo și tot tacâmul Agiei, iar péntru chiriașul ce se află acum într'însele, să îngrijești a-i găsi alt conac. — 1812 Decembrie 17. *I. Ioan Gheorghe Caragea Voevod.*“

La colțul străzii Bazaca cu strada Carol — fostă Ișlicarilor — de unde începea Podul Târgului - de - afară, erau situate casele lui Păun Ișlicarul.

Aici s'a mutat, acum o sută două zeci de ani, Vel Aga Alecu Ghica, „împreună cu întreg tacâmul Agiei“: Vătafii de plasă, Tribunalul Agiei, Dorobanții agiești, Vel Căpitan za Dorobanți, Polcovnicul de ciocli, Ceaușul Agiei, Căpitanul de tulumbagii, ș. c. l. —

Podul Târgului - de - afară, actuală Calea Moșilor, în anul 1812, ca și astăzi, începea din Str. Carol, din dreptul străzii Bazaca. Din vechime Str. Carol se numia Ulița Ișlicarilor, fiind că aici erau stabiliți negutătorii de ișlicuri. Mai târziu Ulița aceasta s'a numit Frațuzească, căci consulatul francez era pe ulița Ișlicarilor [1]; iar dela 1877, strada poartă numele de astăzi: Carol.

„La Vulturul de mare, cu peștele în ghiare“, unde a fost Agia, la 1812.

Casele într'adevăr au suferit un incendiu, teamă pe care și-o exprimă Caragea, pentru întreg târgul, în pitacul ce dă către Dumnealui Vel Aga, cu prilejul mutării; dar casele au fost rezidite, exact pe acelaș loc, păstrând aproape aceiaș formă exterioară și „beciurile“ de atunci.

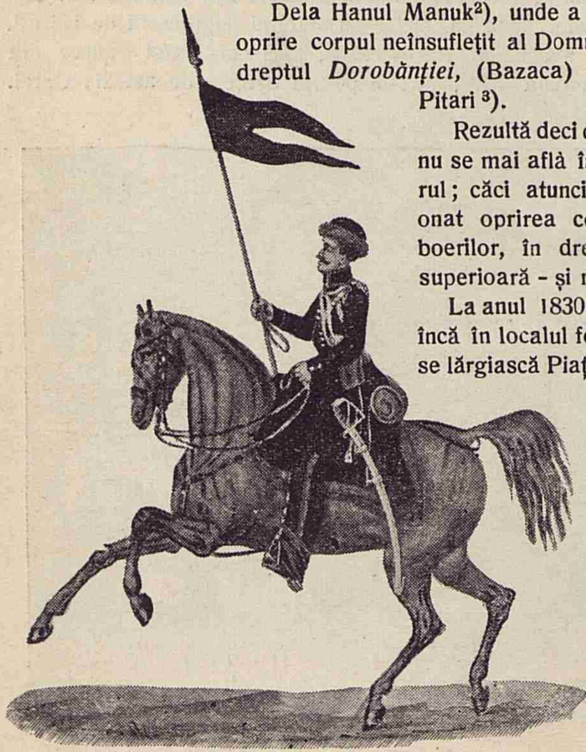
Cu schimbarea diferiților Agi, și reședința Agiei a fost succesiv strămutată în casele boerilor ce primeau „sâmnul dregătoriei Agiești“.

1. Constantin Moisil. „Bucureștii Vechi“, București, 1932, p. 34.

A rămas numai Dorobănția

La anul 1821, Mare Agă fiind Nicolae Filipescu, localul Agiei nu se ma află pe ulița Târgului-de-afară, unde au rămas numai Dorobanții agiești, de sub comanda lui Vel Căpitan za Dorobanți. Aceasta se vede lămurit din protocolul îmormântării Domnitorului Alexandru Șuțu, unde sunt arătați boerii ce aveau să poarte, pe anumite distanțe, cosciugul Voevodului, dela Curtea Domnească [1]), până la Biserica Sf. Spiridon Nou, necropola Ghiculeștilor.

Dela Hanul Manuk[2]), unde a avut loc cea de a 15-a oprire corpul neînsuflețit al Domnitorului a fost ridicat în dreptul *Dorobănției*, (Bazaca) de alți șase boeri, Vel Pitari [3]).

Dorobanț Agiesc. (1830)

Rezultă deci că la 1821, reședința Agie nu se mai află în casele lui Păun Ișlicarul; căci atunci protocolul ar fi menționat oprirea cortegiului și schimbarea boerilor, în dreptul *Agiei* — autoritate superioară - și nu în dreptul Dorobănției.

La anul 1830, Dorobănția se mai află încă în localul fostei Agii, căci urmând să se lărgiască Piața Sf. Anton, se arată prin Regulamentul Organic, locul ce urmează a fi expropiat și care se află în fața Dorobănției [4]).

Unde și când a fost mutată reședința Agiei din Ulița Târgului de afară?

Nu se poate afirma nimic cu preciziune.

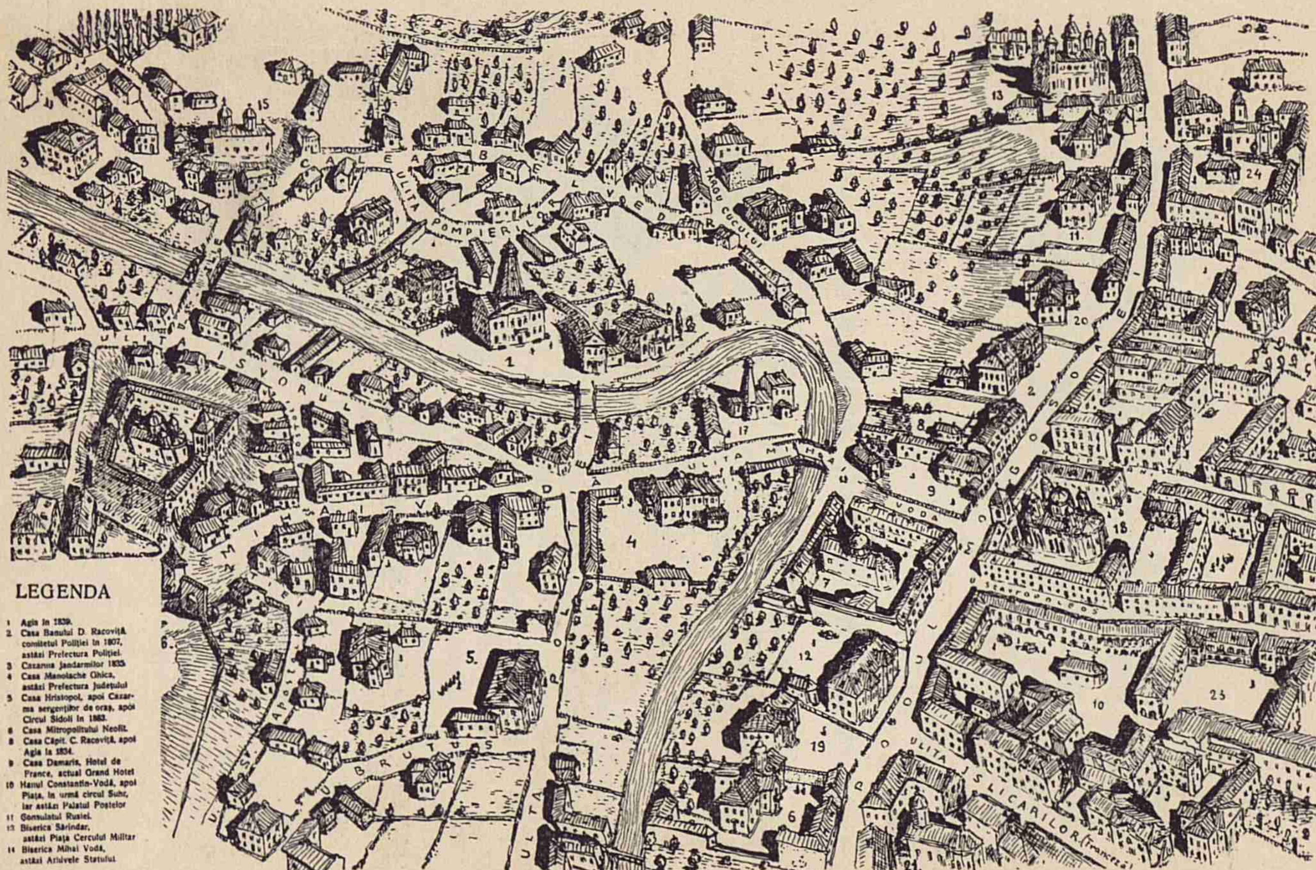
Este probabil că odată cu venirea în fruntea poliției a Vel Agilor ce s'au succedat până la anul 1831, reședința Agiei a fost în casele unora dintre boerii dregători: Grigore Filipescu (1813), Matei Cantacuzino (1816), Logofătul Scarlat Grădișteanu (1821), Niculae Mavru, cumnatul Domnitorului Grigore Ghica (1823), și Costache Cantacuzino (1828).

1) Astăzi Clubul Tinerimii, din fața Palatului Telefoanelor.
2) Astăzi Hotel Dacia.
3) *George D. Florescu.* „Alaiul îmormântării lui Alexandru N. Șuțu Voevod". (Tipogr. „Bucovina", București, 1932), p. 22. „Vel Pitarii Matache, proin Logofăt ot Pușcărie, C. Voinescu, St. Ornescu ot Poște, M. Condicarul ot Cutie, N. Blehan, R. Stănescu, au să rădice pe Măria Sa Vodă din poarta hanului Manuk, până în dreptul Dorobănției".
4) *Regulamentul organic.* (Buc. 1847), p. 544, „Iar pentru un colț de loc ce este *impotriva Dorobănției*, care trebuește a se cumpăra ca să se lărgiască piața ce este a se face în locul unde până acum au fost pușcăria".
Analele parlamentare ale României. (Impr. Statului, București, 1890). Vol. I, p. 482.

Secţiune din Bucureşti-Centru, sub Ştirbey Vodă (1849).

La mijloc (1) Agia cu foişorul de foc şi pompierii.

Din „Istoricul Poliţiei Capitalei" de V. Daşkevici, chestor de poliţie, Bucureşti.

Plan în elevaţie reconstituit de Poitevin-Skeletti, pe temeiul planului maior baron Baroczin, din armata naţională, şi arătărilor lui Petre Ambroziu. (1880).

Casele din dosul Hanului Manuk

Ca o reacţiune împotriva acestor nesfârşite peregrinări ale Agiei, Regulamentul Organic prevede că reşedinţa Poliţiei să fie, *pentru totdeauna*, in casele din dosul Hanului Manuk, (actualul Hotel Dacia) în care scop se prevede suma de lei 25.500 pentru repararea caselor [1]).

Cu toate acestea, Tahtul Agiei pe care Regulamentul Organic îl decretă, în Iulie, **1830**, **pentru totdeauna**, „în casele cele din dosul hanului Manuk", nu a funcţionat **nici odată**, în încăperile ce urmau să fie meremetisite în vederea strămutării Agiei.

Agia în casele Racoviţă, din Podul Mogoşoaiei.

Aga Iancu Filipescu (1830)

In anul 1831, Mare Agă fiind căminarul Iancu Filipescu, Agia împreună cu Tribunalul poliţienesc se aflau în „casele Dumnealui Comandirul de roată Constantin Racoviţă", după cum se vede din porunca pe care Divanul Valahiei o dă cinstitei Agii: „Pentru Agie şi Tribunalul poliţienesc s'au hotărât, s'au închiriat şi s'au meremetisit, prin mai mare başa, (Architect, N. A.) casele Dumnealui Constantin Racoviţă, făcându-se şi grajd pentru cai şi şopron pentru sacale şi tulumbe, 1831 Aprilie 17" [2]).

Unde se găsiau casele acestea?

Din jalba prin care comandirul de roată Constantin Racoviţă, cere, la 1832, Cinstitului Divan chiria de 3200 lei, ce i se cuvenea pe anul încheiat, rezultă că acele case erau situate „împotriva Zlotarilor" (Biserica Zlătari), pe locul unde se află astăzi o parte din Librăria Socec (Galeries Lafayette) şi strada Lipscanii Noui, ce nu există la acea epocă, - proprietatea Racoviţă întinzându-se până în Uliţa Mihai Vodă. (Casa de de depuneri).

1. Regulamentul Organic. Cap. II, secţ. I, art. 39. „Rezidenţa Agiei spre căutarea trebilor sale va fi pentru tot deauna în casele cele din dosul hanului Manuk".

Ibid. Tabela Lit A, p. 544. „Dregerea ce trebuie a se face la casele din dosul hanului Manuk care până acum au fost piaţă a târgului pentru vânzare de carne şi alte producte; iar acum se hotăreşte a fi reşedinţa Agiei, după socotelele cu Nr. 13.... 22.500 lei".

Analele Parlamentare ale României. Vol. I p. 482. „Meremetul ce trebuie a se face la casele din dosul hanului Manuk, ce acum se hotărăşte a fi taht al Agiei.- 25.000 lei".

2) Archivele Statului, secţia adm. Diela 3218 - 1831 (albastru). Pentru casăle închiriate, pă seama Agiei şi Tribunalului Poliţiei şi a comisiilor". Fila 1.

Reproducem, mai jos, in fac-simile, jalba prin care comandirul Racoviţă se roagă Cinstitului Divan pentru „banii chiriei":

„Casăle mele dinpotriva Zlătarilor, avându-le închiriete cinstitului-Divan în curgere de doi ani, pentru Agie şi tribunalul poliţienesc, pă an câte 3250 lei şi fiindcă după contractul ce am încheiat cu cinstitul Divan, s'au împlinit anul încă dela 15 ale următorului, mă rog cinstitului Divan ca să poruncească să mi să dea banii chiriei ca să plătesc şi eu chiria la casăle unde mă aflu cu şederea.

Comandir de roată Racoviţă" [1]).

Istoricul caselor Racoviţă.

De casele „Racoviţă" se leagă o bună parte din trecutul poliţiei noastre, cu începutul veacului al XIX (1807).

Fostul Vel Ban Dumitraşcu Racoviţă, unchiul comandirului de roată Constantin Racoviţă, cumpărase — pe baza dreptului de protimis — în anul 1796, sub Alexandru Moruzi, casele Paharnicului Hagi Moscu, de pe Podul Mogoşoaiei, (Calea Victoriei) care la rândul său le cumpărase dela Vornicul Ioniţă Damaris.

Prin dobândirea acestei proprietăţi, Banul Racoviţă devenea astfel stăpâpe întreaga porţiune cuprinsă între Biserica Sf. Ioan cel Mare — actuala Casă de depuneri, consemnaţiuni şi economie — şi casa lui Alecu Filipescu zis Drăjneanul — astăzi cinema Colos.

1. Archiv. Stat., secţ. adm. Diela 3218|1831, (albastru) f. 16.

PLAN de BUCAREST 1842.

BISERICI

1. Sf. Apostoli
2. Sf. Spiridon
5. Creţulescu
6. Episcopia Râmnicului
7. Sf. Voevozi
12. Icoana
15. Oţetari
20. Sf. Vineri

PIEŢE

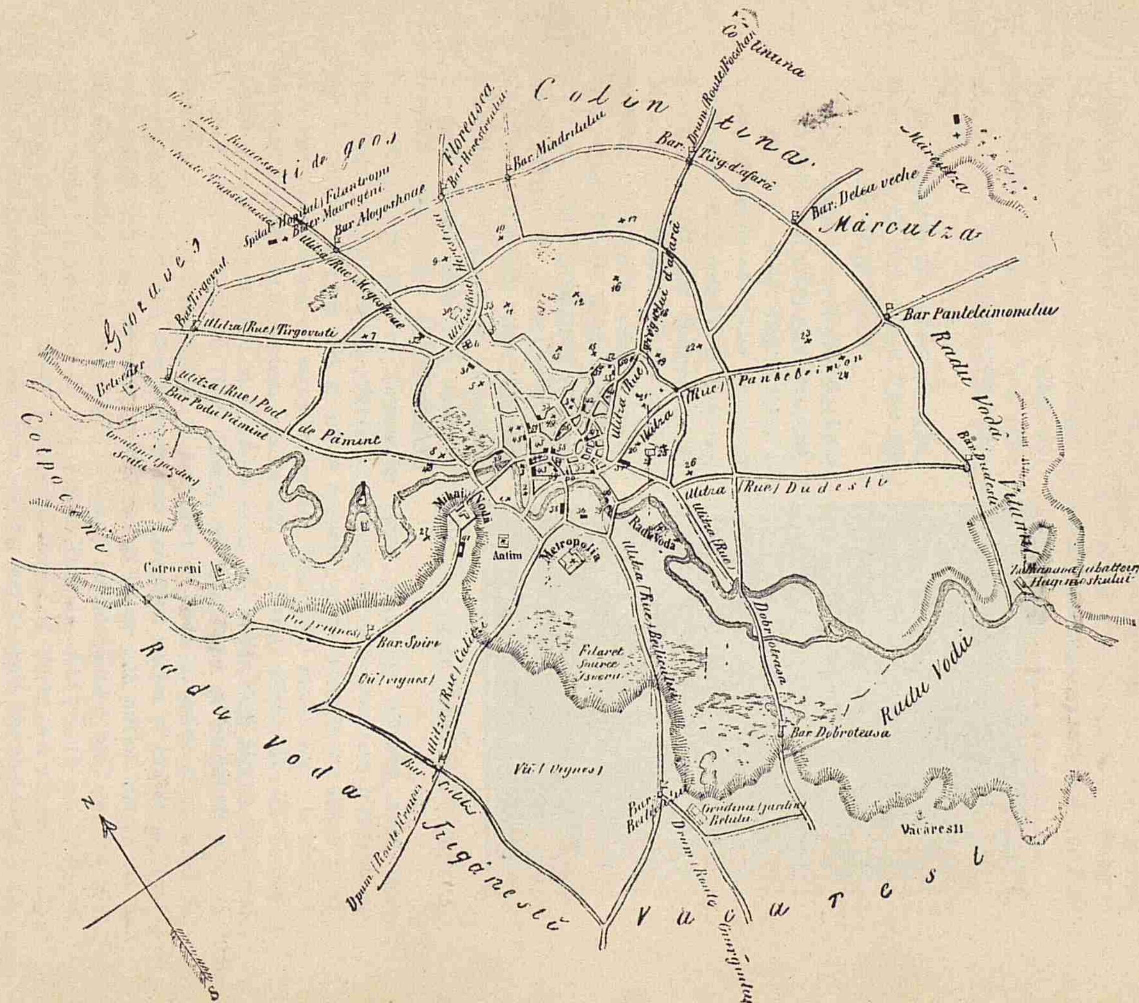
28. Hereasca
29. Piaţa mare
30. Piaţa mică

ZIDIRI PUBLICE

31. Palatul Domnesc
32. Curtea Administrativă
33. Colegiul Sf. Sava
34. Spitalul Colţii
35. Vornicia Temniţelor
37. Sfatul Orăşenesc (Primăria)
39. **Agia (Poliţia)**
43. Hanul lui Constantin Vodă
44, Hanul Zlătari
46. Hanul Manuc
47. Hanul Sf. Gheorghe

BIRTURI

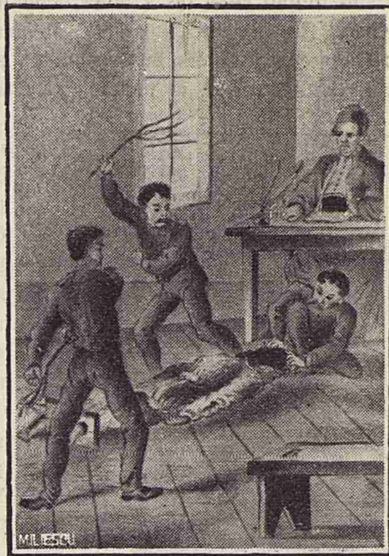
57. Teatrului
58. Cazinoul
59. Leul de aur
60. Hanul roşu

Planul Colonelului Wladimir de Blarembere, din armata naţională.

Din „Istoricul Poliţiei Capitalei", de Vasile Daşkevici, chestor de poliţie, Bucureşti.

Casele cumpărate dela fostul Vornic Ioniță Damaris, au devenit în urmă proprietatea comandirului Constantin Racoviță, pe care acesta le-a închiriat la 1831, Agiei și *Tribunalului Poliției.* In dreapta imobilului cumpărat,— vechi dar încăpătoare —, se ridicau casele bătrânului Biv Vel Ban, pe locul ocupat astăzi de Prefectura poliției București.

O judecată la Tribunalul Poliției

Iată o parte din actul de vânzare intervenit între Banul Racoviță și Paharnicul Hagi Moscu:

„Cinstitului și credincios boerului Domniei Mele Dumitrașcu Racoviță. biv. vel Ban, ca să aibă a ținea și a stăpâni casele ce le-au cumpărat Dumnealui acum dela Paharnicul Hagi Moscul, de aci din București, din Mahalaoa Zlotarilor, cu tot locul și cu toate cuprinsurile, care și paharnicul Hagi Moscu le-au cumpărat, tot acum, dela Dumnealui Vornicu[1] Ioniță Damaris, ce le-au avut și Vornicul, clironomie dela părintele său Niculache Păharnicul, și tocmind Vornicul aceste case prin zapis cu învoială, mai întâi cu Paharnicul Hagi Moscu, și fiind că Dumnealui Banul vecin de alăturea, avea protimis după pravilă și după obiceiul pământului, ca de la vânzarea d'întâi să le iee Dumnealui, la care s'au și arătat mușteriu, și au făcut multă silință ca să facă bani, dar până la soroc nu i-au putut face, fiind sumă multă (care la această și însuși Domnia mea suntem pliroforisiți, și o știm adevărat); iar Vornicul Ioniță vânzătorul, neputând mai îngădui, le-au dat pahar. Hagi Moscu, apoi mai în urmă însuși Paharnicul Hagi Moscu, de bună voia sa au primit și le-au vândut Dumnealui Banului, tot cu acel preț ce le-au cumpărat și el, adică în taleri șase spre zece mii; deci Domnia mea cercetând pricina și văzând și Domnia mea că vânzarea este bună, și fără nici un fel de altă pricină sau cu vre-o silă de judecată, sau de vre-o altă nevoe, ci numai vânzare bună cu voia sa, pentru aceia dar am întărit și am hotărît Domnia mea printră acest hrisov al Domniei mele, ca să aibă Dumnealui Banul a ținea și-a stăpâni aceste case, cu tot cuprinsul lor, după cum mai pe larg se arată într'amândouă zapisele, cu bună pace și cu desăvârșită stăpânire“ [1]).

---

1. V. A. Urechia Op. cit. Tom, IX, p. 205.

Comitetul Poliţiei ruse, în casele Banului Racoviţă. (1807.)

In timpul celei de a doua ocupaţiuni ruseşti, (1806—1812) Feldmareşalul Kneaz Prozorowski a înfiinţat, la anul 1807, o nouă instituţiune poliţienească: Comitetul Poliţiei, la început cu atribuţiunea limitată a recensământului caselor din Bucureşti, în vederea cartiruirii soldaţilor Ruşi [1].

Vel Aga Grigore Băleanu (1808)

Cu timpul însă, „Cinstitul Comitet" incalcă treptat atât atribuţiunile Agiei, cât şi ale Spătăriei (ce avea poliţia în mahalale şi restul ţării), în cât Vel Aga Grigore Băleanu, arată în scris „Excelenţei sale Engelhardt, că din cauza cinstitului Comitet, care a început a se amesteca în feluri de chipuri la orânduelile dregătoriei, Agiei, aceasta a rămas numai o numire neînsufleţită" [2]).

Această nouă instituţiune poliţienească avea reşedinţa pe Podul Mogoşoaei, în casele banului Dumitru Racoviţă, pe locul unde este astăzi Prefectura poliţiei Capitalei.

In Septembrie, anul 1808, din neglijenţa Comitetului Poliţiei, ard casele Racoviţă. Divanul arată lui Engelhardt, că Banul Dumitrache Racoviţă cere despăgubire pentru casele Dumisale, ce au ars, în cari case a fost „Cinstitul Comitet".

Banul cere Divanului să fie despăgubit pentru paguba întâmplată, cu suma de 32.524 taleri [3]).

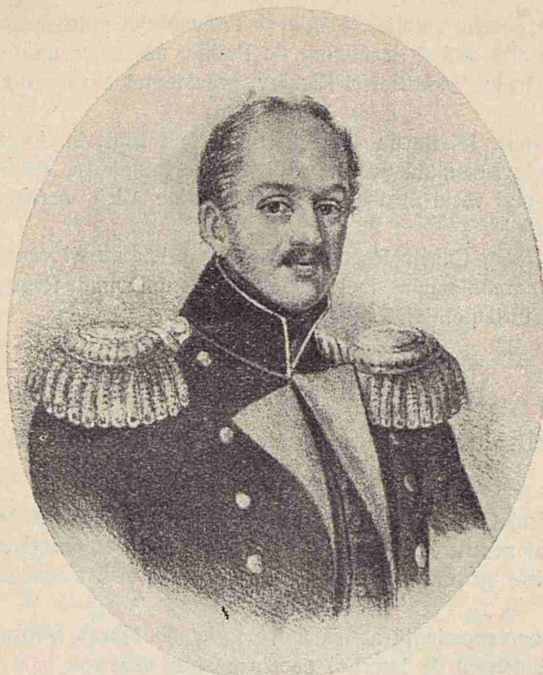
Divanul raportează generalului Engelhardt, „că nu este dator a plăti această pagubă, în vreme ce arderea acelor case s'a întâmplat poliţia fiind întrânsele. 1809 Sept, 29" [4]).

Cum ruşii nu puteau renunţa la Comitetul Poliţiei, acesta a fost mutat după arderea întâmplată, în casele lui Alecu Vilara, „în care se află acum trahtir".

Proprietatea lui Vilara închiriată comitetului, se află pe locul unde se găseşte astăzi Soc. „Naţionala", din strada Doamnei, Nr. 16 [5])

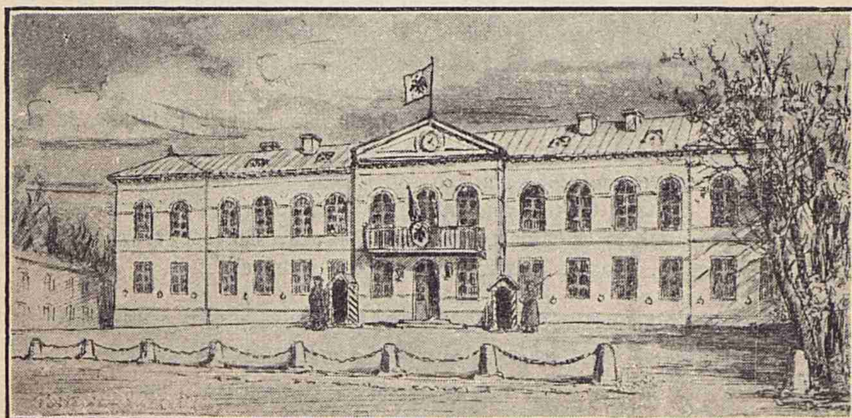
1. *V. A. Urechia*. Op. cit. Tom. IX, p. 252.
2. Ibidem. p. 226.
3. Ibidem. Tom. XI, p. 888.
4. Ibidem, Ibidem.
5. Planul Bucureştilor, de maiorul *Baroczin*. 1849.

Generalul Pavel Dimitrievici Kiselev

Reşedinţa generalului Kiselev

In timpul celei de a treia ocupaţiuni ruseşti, (1828—1834) casele pro-

Reşedinţa generalului Kiselev, la 1830.— Poliţia actuală.

prietatea Racoviţă, cele mai mici, din stânga, au fost închiriate — cum s'a

văzut mai sus —, pentru trebuinţele Agiei şi Tribunalului poliţienesc; iar cele din mijloc, unde se află astăzi Prefectura de Poliţie, au fost ocupate, la 1830, de către generalul Pavel Dimitrievici Kiselev, prezidentul Divanurilor Munteniei şi Moldovei [1]).

Sub Domnia lui Barbu D. Ştirbei, la anul 1851, în fosta reşedinţă a generalului Kiselev, se mută Şcoala Militară de Infanterie, după cum rezultă dintr'un studiu mai vechi al d-lui general Niculae Uică, actualul ministru al apărării naţionale [2]).

La anul 1855, Casele Racoviţă devin proprietatea şi reşedinţa Ministerului de Resbel, care la rândul său le cedează — sub Domnia Regelui Carol I —, la 1866, Prefecturii poliţiei Capitalei [3]).

Reînoirea contractului Căpitan Racoviţă

Comandirul Const. Racoviţă face cunoscut Divanului, la 1832, că împlinindu-se sorocul pentru care a închiriat casele pentru trebuinţele Agiei, nu le mai poate inchiria cu preţul din trecut, „mai vârtos că şi casele le văd dărăpănate“ [4]).

După o corespondenţă activă între Agie şi Marea Dvornicie a trebilor din lăuntru, (Ministerul de Interne) pentru găsirea unui nou local,— Agia a convenit cu Căpitanul Racoviţă, proprietarul imobilului, să reînoiască contractul pe incă un an, până la 1834, cu majorarea chiriei la şase mii de lei [5]).

In zapisul de închiriere se face ştiut că „Dumnealui Căpitanul Constantin Racoviţă, din potriva Zlătarilor, în curgere de un an, a închiriat casele sale pe seama Cinstitei Agii, însă fără prăvălii şi odăile de asupra prăvăliilor şi pivniţa caselor şi fără grădină, unde are de gând să zidească ziduri“. [6])

Din cuprinsul zapisului de închiriere, rezultă că imobilul ocupat de Agie era situat pe podul Mogoşoaiei, (Calea Victoriei) având „odăi deasupra“, (etaj) grădină şi pivniţă, care se întindea până pe locul unde se află astăzi Casa Anticarilor şi unde pe atunci curgea Gârla Dâmboviţei.

In faţă, spre Podul Mogoşoaiei, erau diferite prăvălii închiriate la negustorii ce nu mai găşiau loc pe uliţele Lipscanilor şi Işlicarilor.

De oarece proprietarul închiriase Agiei imobilul fără pivniţă, adică fără beci, unde să poată fi ţinuţi „vinovaţii în felurimi de pricini“, Agia a închiriat pentru arestaţi, mai multe camere din Hanul Iordache Golescu, lângă Biserica Domniţa Bălaşa [7]). (Casele Nierischer din Calea Rahovei).

---

1. Lt. colonel *D. Pappasoglu.* „Istoria fondării oraşului Bucureşti“. (Tipografia „Universul“ Bucureşti, 1891) p. 164.
2. Căpitan Nicolae Uică: „Istoricul şcoalei militare de infanterie, dela 1847—1911“. (Cu 63 fotografii în text. (Bucureşti 1911). p. 11.
3. Archivele statului secţ. adm. Ministerul de interne. Dos. 1026,1867. p. 258.
4. *Archivele Statului, secţia adm.* Diela 3218, (albastru). f. 7.
5. Ibidem, Diela 3218 (albastru), f. 57.
6. Ibidem, f. 125.
7. *Planul Maiorului Baroczin*; *D. Pappasoglu.* Op. cit, p. 164.

[illegible]

Fac-simile după zapisul prin care Căpitanul Constantin Racoviță, închiriază, la 1833, Martie 15, cinstitei Agii, casele sale din potriva Zlătarilor.

„Casele stricate și pline de gunoi".

„La 19 Martie, 1834, s'au deșertat casele ce căpitanul Constantin Racoviță le-a avut închiriate cinstitei Agii".

Probabil însă că încăperile nu au fost predate de către Agie, proprietarului, potrivit clauselor contractuale; căci a doua zi „după deșertare", căpitanul Racoviță înaintează „Cinstitei Agii", următoarea jalbă: [1]).

Am cinstea a face cunoscut pentru casele mele de aici, pe care le-am avut închiriate cinstitei Agii. Fiindcă eri s'au deșertat casele și pentru că se află stricate și pline de gunoi, mă rog cinstitei agii ca după coprinderea contractului ce am, să binevoiască a face cuviincioasa punere la cale, ca să pot și eu a mă muta întrânsele.

C (ăpitan) Racoviță.

Pentru satisfacerea jalbei de mai sus, Agia înaintează în copie, Cinstitei Mari Dvornicii, (Ministerul de Interne) arătarea ce face comisul Costache Racoviță, deslușind „că acel gunoi este strâns în curtea Agiei, dela caii soldaților ce sunt orânduiți cu preumblarea și strejuirea de noapte".

Agia cere Marii Dvornicii „că de va găsi cu cale să porunciască Cinstei Dvornicii a Poliției, (Orașului) să orânduiască carele trebuincioase pentru idicarea acelui gunoi; iar pentru meremetul caselor, rămâne în chibzuirea și punerea la cale a Cinstitei Mari Dvornicii" [2]).

Aceasta încuviințează „carele trebuincioase pentru ca să ridice și să curețe curtea acelor case de ori ce fel de murdalâc"; însă pentru meremetul caselor, cere cinstitei Agii să răspunză, „ce meremet trebuie să se facă, în ce stare s'au primit acele case, ce stricăciuni și de către cine s'au făcut, și cine n'au îngrijit a se păstra casele în cuviincioasa buna stare, precum s'au primit" [3])

1. Arch. Stat. secț. adm. Diela 3218/1831, f. 154
2. Ibidem. Ibidem, p. 152.
3. Ibidem f,4.61

Agia în casele Fălcoianului, dela poalele Mitropoliei

La 26 Ianuarie, 1834, Marea Dvornicie face cunoscut „Cinstitei Agii" să-şi caute alte case, căci căpitanul Racoviţă nu voeşte să le mai închirieze, fiindu-i trebuincioase [1]).

Agia răspunde Marii Dvornicii „că s'au găsit casele Folcoianului, dela poalele Mitropoliei, cu preţ de şase mii lei chirie pe an, însă e nevoe de meremetul caselor şi a grajdurilor şi a unui grajd din nou pentru 25 cai ai patrulei de noapte". Pentru care Agia după datorie, „cu plecăciune supune în cunoştinţă, Marii Dvornicii, că de va găsi de cuviinţă, să se înduplece Dumnealui proprietarul celei de acum încăperi, ca să primiască a le da şi pe viitorime cu preţul de acum". [2])

Departamentul Vorniciei din lăuntru, spre răspuns, face cunoscut Agiei, că proprietarul, căpitanul Racoviţă, nevoind să mai închirieze Agiei casele, „stăpânirea nu poate sili spre aceasta pe proprietar". De aceia Agia este poftită să închirieze, cu preţul arătat, „casele Fălcoianu, de sub Mitropolie, făcând şi contract pe soroc de 3 ani, care contract se va trimite la Vornicie, pe lângă osebit raport".

In privinţa meremetului trebuitor caselor şi grajdurilor, Departamentul arată Agiei ca să se înţeleagă cu *Sfatul oroşenăsc* (primăria) şi arhitectonul Hart, „făcând mezat în presudstvia (reşedinţa) Magistratului, şi cine se va găsi muşteriu cu preţ mai jos a face această lucrare, va arăta Dvorniciei atât suma banilor cât şi asupra cui a rămas, spre a se face jurnal de unde se cuvine a se slobozi".

Contractul prin care Constantin Fălcoianu a închiriat casele sale pentru nevoile Agiei, a fost încheiat pe termen de 3 ani, cu începere din luna Martie, 1834, până în Martie, 1837 [2]).

Din încheierea Sfatului administrativ, se vede că încă din vechime, întotdeauna, cheltuelile de material ale Poliţiei, au fost trecute în sarcina Sfatului Orăşenesc al Politiei (Primăria).

Prin jurnalul Sfatului Administrativ s'a hotărât ca „banii chiriei, câte una sută cinci zeci galbeni împărăteşti sau olandezi, pe an, să se răspundă de la Cinstita Vistierie, prin Agie; iar banii meremetului, (reparaţiunile) de către Sfatul Orăşenesc al Politiei [3]).

Reproducem, in fac-simile, în paginele următoare, porunca *Departamentului Vorniciei din năuntru* prin care face cunoscut „Cinstitei Agii, să închirieze Casele Fălcoianu de sub Mitropolie", şi adresa sfatului orăşenesc pentru reparaţiunile trebuitoare Agiei.

---

1. Archiv. Stat. secţ. adm. Diela 3218 1831, (albastru) f. 139.
2. Ibidem, f. 134.
3. Ibidem, f. 132.
4. Ibidem, f. 137.

№ 7194

134

№ 1080

1834 ... 23

№ 1528

№ 1276 [illegible]

136

СФАТȢЛ ОРѪШЕНЕСКȢ
АЛ
ОРАШȢЛȢЙ
БȢКȢРЕЩЙ.

анул 1834.

луна [illegible]

№ 182.

[illegible]

[illegible]

www.dacoromanica.ro

Prelungirea contractului Fălcoianu

Contractul încheiat de Marea Dvornicie cu Constantin Fălcoianu, „pentru casele Agiei și Tribunalului polițienesc", Vel Agă fiind Manolache Florescu, și al cărui soroc se împlinea la anul 1837, - a mai fost prelungit cu încă un an.

In Septembrie, 1838, Agia funcționă tot în casele lui Constantin Fălcoianu, după cum reesă din biografia lui Ion Cristescu, care a fost arestat la Agie, din porunca Vornicului Manolache Florescu, Vel Agă, pentru restituire de dotă, și care arată că „localul Poliției era sub Mitropolie, în casele Fălcoianului" [1].

Vornicul Manolache Florescu
Vel Aga (1836-1842.)

Cristescu avea *motive destul de serioase* să păstreze pentru totdeauna sau pentru multă vreme, memoria *localului poliției*, unde făcuse cunoștiință și cu Tistul Dorobanților Agiei, temutul Căpitan Costache Chihaia zis și Căpitan Costache Chioru [2]).

Nu credem lipsit de interes să reproducem descrierea interiorului Agiei și a aresturilor, la acea epocă, așa după cum o face Cristescu în biografia sa.

Extragem — după o sută de ani — rândurile ce urmează din lucrarea menționată:

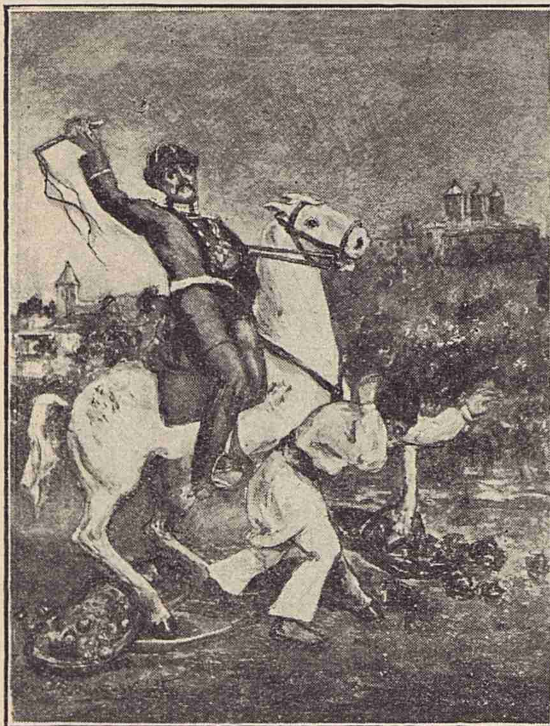
„....Gendarmul mă duse (din ordinul secretarului poliției) într'un beci. Auziam un zgomot și sunete de fer; mi se părea că mă aflu în infern! Deschisei ușa și am văzut că viermuiau arestații cu fiarele de picioare. Erau peste șase zeci. O mizerie, o putoare ne-pomenită și ne-văzută!".

„...Așteptam să fiu chemat la cercetare. Dar nu numai că nu m'au chemat, dar după trei zile m'au mutat din beciul acela, la un loc cu tâlharii și cu omorâtorii, într'o temniță mare și igrasioasă. Pe pereți era de un deget mucegaiul; la un colț era un hârdău pentru fireasca neputință. La început n'am putut pătrunde cu vederea. Erau 2 paturi lungi, care erau pline; iar pe jos ședeau arestații ca peștii.

„După vre-o *zece* zile mă pomenesc că vine Căpitan Costache Chihaia, și mă scoate în antreaoa arestului, apoi ordonă la doi soldați înarmați de puști cu baionate, zicând: „Soldați, *vă ordon* să-l țineți în picioare pe acest

1) *Ion Cristescu, Biografia,* scriere practică de el însuși, (București, 1870) p. 117.
2) Ibidem, p. 118.

nesupus autorităţilor şi îndărătnic, fără să-l lăsaţi a se mişca măcar cât de puţin. Aţi înţeles ce v'am spus?" — Am înţeles! Vă mai spun odată: nici cea mai mică mişcare, adică: să nu se scarpine pe cap, nici pe corp, ba nici capul să nu-l mişte nici de cum, sau să-l întoarcă a se uita la ceva, şi nici mâncare, nici apă să nu-i daţi; să mi-l ţineţi aşa ca şi când ar fi ţeapăn. Cum îl veţi vedea că se mişcă, să-l înţepaţi cu baionetele". — Am înţeles!".

Tistul Dorobanţilor Agiei, Costache Chihaia zis şi Căpitan Costache Chioru
Desen de Poitevin-Skeletti

„Metodul acesta infernal de torturări, fiind inventat de Căpit. Costache Chihaia, era cel mai teribil; întrecea pe toate cele lalte: oăle coapte ce le punea la subţiori, vătraele şi lanţurile arse ce le punea pe pântecele arestaţilor!.

„Mare şi nelegiut tiran era acesta.

„Dumnezeu l'a însemnat; căci era ca un monstru: având un ochi, o mână şi un picior schilod.

„Când a murit, cu talerul l'au îngropat la Sf. Constantin, pe Podul de pământ" [1]). Iată acum în ce fel descrie şi Alexandru Pelimon, pe Tisitul dorobanţilor Agiei, Costache Chihaia în „anul 1848":

„Mulţime de fel de fel de oameni, între care erau amestecaţi şi ţigani, se strânseseră înverşunaţi, sberând în curtea poliţiei şi cerând pe Căpitan Costache a'l sfâşia.

„Căpitanul dorobanţilor, schiop puţin de un picior şi cu un ochi tras în jos, gras, bine legat, foarte energic în serviciul său, se afla acum tremurând, auzind ce cereau gloatele pentru dânsul".

1. Astăzi putem afirma — după documente — că toate criticile aduse Căpitanului de Agie, Costache Chihaia, zis Chioru, erau nedrepte, izvorate din patima contimporanilor. Tistul era omul vremii sale; de o energie neînfrântă şi de o corectitudine exemplară în executarea serviciului. Dovada cea mai bună, este că a murit sărac, îngropat cu talerul. !! (Nota autorului).

Agia în casele de lângă podul Mihai Vodă.

Sub Domnia lui Alexandru Ghica, Vel Agă fiind tot Vornicul Manolache Florescu, Agia şi-a strămutat reşedinţa, în anul 1839, în casele proprii, de lângă podul Mihai Vodă, pe locul astăzi viran, din spatele ministerului de comunicaţii şi lucrări publice, lângă Postul Central de Pompieri [1]).

AGIA -- Poliţia Capitalei — în anul 1840
Reconstituire de Poitevin-Skeletti.

Localul Agiei avea şi un foişor de foc, pentru nevoile tulumbagiilor, (pompieri) care aveau sediul la poliţie, fiind sub ascultarea lui Vel Aga.

Pictorul francez M. Bouquet, care în anul 1839 a făcut un voiaj în Orient, a publicat, intre alte litografii, şi un album de douăsprezece planşe reprezentând vederi luate în Principatele dunărene [2]).

1. Vezi planul - în elevaţie - reconstituit de Poitevin-Skeletti, după maior Baroczin, pag. 5.
2. Academia Română, secţia planşe. Michel Bouquet.

Creionul pictorului a prins într'una din acele planșe și localul Agiei, (la anul 1840) luat din spre Curtea Arsă, (astăzi Arsenalul Armatei din Dealul Spirei), așa cum se vede în clișeul dela pag. 44 și pe coperta acestei lucrări, reconstituire a pictorului (nostru) Poitevin-Skeletti.

Planul colonelului Wladimir de Blaremberg, (fostul adjutant al generalului Kiselev) lucrat 1842, (pag. 7) fixează Agia pe partea stângă a Dâmboviței, (Nr. 39) în fața podului dela Mihai Vodă [1]).

Iată cum descrie Al. Pelimon, în „Revoluția anului 1848", localul unde se afla Agia, la acea dată :

„Cam în dreptul punții dela poliție, intr'o căsuță de partea cealaltă a malului Dâmboviței, ședea locotenentul Dănescu, trecut dela regiment la comanda pompierilor. In față-i se râdica edificiul poliției cu un turn înalt de lemne, pentru observator de foc". [2])

Descrierea exteriorului Agiei, corespunde întocmai desenului din planșa lui Bouquet.

Am stăruit mai îndelung asupra reședinței Agiei, din 1840; căci până la apariția lucrării noastre, *nu se știa* că localul impozant, cu etaj și cu turn, din mijlocul planșei pictorului Bouquet, reprezintă Agia.

Plecând dela acest punct, am putut identifica și clădirea situată în stânga Agiei, unde se afla, încă din anul 1835, cazarma Jandarmilor Capitalei [3]).

Ziaristul N. T. Orășanu, numit mai târziu, în 1866, comisar al coloarei de Roșu [4]), (chestor) și care a fost arestat la poliție, pentru „Conspirațiunea dela 28 Septembrie, anul 1859", descrie în chipul următor localul, la acea epocă:

„Pentru trebuințele naturale eram siliți să mergem între santinele, care ne conduceau cu baioneta, trecând prin curte, și să ne intornăm iar astfel prin mulțimea de oameni ce se află totdeauna la această autoritate, ca niște tâlhari păziți de aproape, care nu așteptau decât ștreangul.

„Noaptea, după ce adormeam, eram neliniștiți de cismele cele grele ale sentinelelor, care se plimbau printre paturile noastre.

„Altă dată când sentinela adormea, eream deșteptați fără de veste de sgomotul ce făcea pușca căzându-i din mână.

„Fie care aprindere de coș — și erau dese — se anunța prin trompete și prin clopot, și neîncetat striga o sentinelă din curte, căreia îi răspundea cea din turnul de foc:

— Observator!

— Ce e?

— Ce vezi?

— Bine, pretutindeni! [5])

---

1. Anuarul Prințipatului Țării Românești. (București 1842). „Plan de Bucareșt, 1842".
2. Al. Pelimon. „Revoluțiunea Română din anul 1848". (București 1868) f. 140.
3. Vezi legenda planului dela pag. 5.
4. Archiv. Stat. secț. adm. Minist. de Int. Dos. 2026|1866, f. 312.
5. N. T. Orășanu, „Intemnițările mele politice", (București 1861) p. 20 și 21.

Reşedinţa Agiei sub Cuza Vodă, e tot cea dela 1840

Domnitorul Alexandru I Cuza

Aproape în tot timpul Domniei lui Cuza, reședința poliției a rămas în vechiul local de lângă podul Mihai Vodă.

In clădirea aceia, Alexandru Cuza a făcut, în anul 1862, o minuţioasă inspecţiune Prefecturii de Poliţie, cu care prilej, Domnitorul a recomandat prefectului, colonelul N. Bibescu, să dea o deosibită atenţiune *„cancelariei de renseignemente"* [1]), (serviciul de informaţiuni) ceia ce nici colonelul Bibescu și nici prefecţii ce l'au urmat nu au făcut....

Biroul pașapoartelor și al răvașelor de drum, se găsia în casele lui Dumitru Boiaroglu, din Mahalaua Gorgani, în apropierea Agiei [2]) pe locul ocupat astăzi de cantina studenţilor universitari, din strada Imprimeriei.

1. Archiv. Stat. secţ. adm. Minist. de Int., Dos. 968 1864, f. 289.
2. *Monitorul*, jurnal oficial al Principatelor Unite. Anul 1862, f. 163.

Starea deplorabilă a localului poliţiei

Sub ministeriatul lui Mihail Kogălniceanu, prefectul de poliţie M. Marghiloman, raportează, în anul 1864, (Aprilie) starea deplorabilă în care se află localul poliţiei, „care nu mai e primitor de mici cârpeli; ci reclamă o radicală îmbunătăţire"....

„Din pricina vechimii şi a vijeliilor, stricându-se prin alte locuri, acum, cu ocazia ploilor ce au urmat aceste zile, au răzbit apa prin tavanuri, atât în

Michel Bouquet. Vederea Bucureştilor din spre Curtea Arsă.
La mijloc Agia cu foişorul de foc. (1840.)

cancelarie, cât şi în camera subsemnatului, şi acele tavane slăbindu-se, prin unele locuri au căzut; iar celelalte fiind gata a cădea ameninţând pericol amploiaţilor şi particularilor ce vin la Prefectură cu afacerilor lor" [1]).

Peste trei zile, prefectul, în continuarea raportului anterior, revine, cu noui amănunte, asupra stării foişorului de foc dela poliţie:

„Observatorul de incendiu fiind prăvălit, astfel în cât ameninţă cădere, ceia ce nu numai că ar cauza pericol proprietăţilor din jurul lor, şi aceia asu-

1. Arch. Stat. secţ. adm., Minist. de Int. Dos. 968 1864, f. 358.

pra cărora este clădit, dar va pericola (sic) și chiar pe oamenii din năuntrul lor".

Prefectul cere să se ia măsuri pentru grabnica îmbunătăţire a observatorului, „spre a evita ori ce trist accident" [1]).

Ministerul de interne comunică celui de lucrări publice să însărcineze un architect, care să studieze îmbunătăţirile necesare.

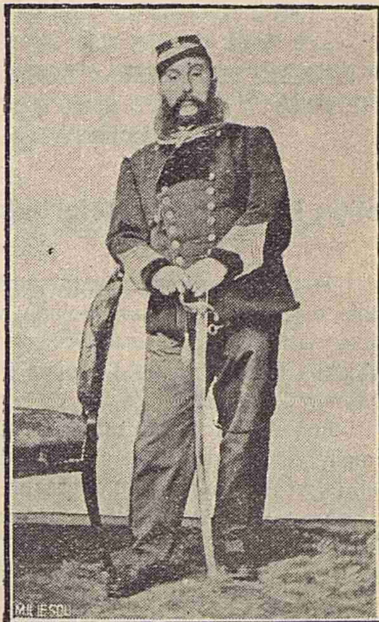
Şi în timp ce localul poliţiei ameninţă cu prăbuşirea, corespondenţa îşi urmează nestingherită cursul...

Inginerul architect Mihail Nedeleano, „membru al societăţii de arte din München", prezintă o ofertă în sumă de lei 38.500, pentru reparaţiunea radicală a localului. [2])

Prefectul Marghiloman, în aşteptarea începerii lucrărilor de refacere, revine, peste două luni, cu un nou raport:

„Localul Prefecturii, după starea de stricăciune în care se găsia mai înainte, și prin apăsarea observatorului, (de foc) care este rezemat pe tavanul său, era până aci de temut, fiind și chiar acel observator plecat la o parte și putrede lemnele lui de construcţie...

„De la inundaţie însă, apa străbătând în fundul temeliei acestui edificiu, a ajuns ca el să fie cuprins de două stricăciuni, astfel în cât la cea mai mică zguduire, mă tem, Domnule Ministru, ca să nu devie o ruină, și cei aflaţi într'ânsul, victimile unei nenorociri ireparabile " [3]). (Localul dela pagina 41).

Mişu Marghiloman (1864)
In uniformă de prefect de poliţie.

Clopotniţa Bisericii Zlătari, propusă foişor de foc

Prefectul cere autorizaţiunea de a „strămuta Poliţia în Hanul Zlătari, care este în centrul Capitalei, și a cărui clopotniţă, după înălţimea locului, poate sluji prea bine ca observator" [4]).

Ministerul de interne a intervenit către ministerul cultelor „ca până la

1. Archiv. Stat. secţ. adm. Minist. de Int. Dos. 968|1864, f. 358.
2. Ibidem, f. 366.
3. Ibidem, Dos. 1027|1764, f. 108.
4. Ibidem. Ibidem.

restaurarea acestui local, (poliţiei) să se dea Prefecturii încăperile trebuincioase în localul Mănăstirii Zlătari“ [1]).

Poetul Dimitrie Bolintineanu, ministrul cultelor, răspunde: „că ar fi gata cu plăcere de a pune la dispoziţiunea Prefecturii ori ce mijloace de ajutor posibile; dar deocamdată încăperile nu se pot da, căci aceste clădiri sunt venituri ale statului care nu se pot înstrăina“...

„Pe lângă aceasta, chiar prăvăliaşii aflători în catul de jos a acelor încăperi, la un asemenea caz, s'ar muta, aducând cu aceasta un defecit foarte mare pentru Stat“ [2]).

Poliţia în casele lui Boiaroglu, din Mahalaua Gorgani (1864)

In timp ce corespondenţa continuă între ministere, serviciul arhitecturii, poliţie etc., prefectul Marghiloman văzând că localul poliţiei ameninţa să se prăbuşească, mută provizor Prefectura, în casele lui Dumitru Boiaroglu, din Mahalaua Gorgani, unde funcţiona încă din 1861, biroul paşapoartelor şi al răvaşelor de drum [3]).

In vechiul local au rămas batalionul de pompieri şi arestul Poliţiei, până la anul 1865, când Ministerul de Resbel a cerut Prefecturii „strămutarea arestului, întrucât camerile sunt necesare pompierilor“ [4]).

La 1 Octombrie 1864, ministerul reînoeşte contractul de închiriere a caselor lui D-tru Boiaroglu, „pe termen de 3 ani, până la Octombrie 1867, cu preţ de 200 galbeni“, de astă dată pentru reşedinţa Prefecturii de poliţie [5]).

Casele Colonelului Boteanu, din Mahalaua Mihai Vodă, reşedinţă a poliţiei

Intre timp, numai după vre-o 2 luni, poliţia găsind alte case mai încăpătoare, înaintează, spre aprobare, Ministerului, oferta făcută de către colonelul Emanoil Boteanu, din Mahalaua Mihai Vodă, „ce închiriază casele sale compuse din 17 camere, pe termen de 2 ani, cu preţ de 450 galbeni pe an“ [6]).

Creşterea chiriei dela 200 la 450 galbeni, sileşte pe ministrul de interne Mihail Kogălniceanu, să răspunză Poliţiei: „nu numai că preţul mi se pare mare, dar această casă fiind într'o poziţie supusă înecului, urmează ca Prefectura să caute alte case“ [7]).

1. Archiv. Stat. secţ. adm., Minist. de Int., Dos. 1027|1864, f. 111.
2. Ibidem, Ibidem, p. 117.
3. Ibidem, Dos. 2026|1864, f. 444.
4. Ibidem, Dos. 1556|1865, f. 108.
5. Ibidem, Dos. 2026|1864, f. 103.
6. Ibidem, Dos. 968|1864, f. 450.
7. Ibidem, Ibidem, f. 451

Dumitru Boiaroglu cere respectarea contractului

Boiaroglu, cu care Prefectura încheiase contract pe termen de 3 ani, rădică pretenţiuni, printr'o reclamaţiune din care reproducem următoarele:

„In contractul de închiririere care s'a aprobat şi de D-v, se cuprinde curat că Onor. Poliţie închiriază aceste case pe curs de trei ani; iar nu numai pe cât timp va avea trebuinţă.

„Apoi dacă Onorabila Poliţie, care urmează a da exemplu de păzire şi aducere la îndeplinire a contractelor, dacă zic, însăş Onorabila Poliţie calcă asemenea contracte, ce va mai rămâne să facă particularii?" [1]).

Poliţia în casele Colonelului Voinescu, din Gorgani

In anul 1865 — sub prefectoriatul lui Alexandru Beldiman — „s'au închiriat pe termen de trei ani, pentru trebuinţele *cancelariei poliţiei*, casele colonelului Ion Voinescu, din Str. Belvedere, suburbia Gorgani" [2]).

Alexandru Beldiman
Prefectul poliţiei Capitalei (1866)
Fondatorul ziarului „Adevărul"

Cum însă imobilul pe care-l ocupa Poliţia în Mahalaua Mihai Vodă (Casele Boteanului), nu era pe placul prefectului Alex. Beldiman, — acesta a mutat Prefectura în casele Colonelului Voinescu, din Belvedere, „fiindcă erau mai curate şi mai încăpătoare" [3]).

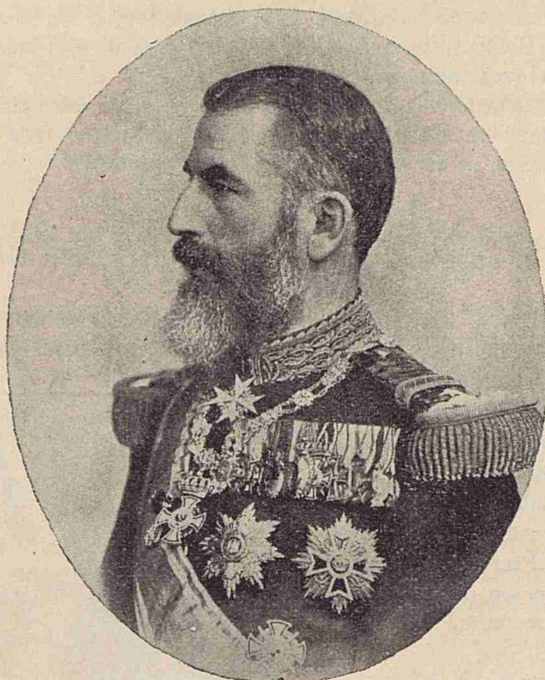
Casele colonelului Voinescu, ocupate la 1865, de Prefectura Poliţiei, se aflau în dosul Imprimeriei Statului; exact pe locul unde se găseşte astăzi „Direcţia Administrativă a Imprimeriilor".

In casele aceste, Alexandru Beldiman, ultimul prefect de poliţie al Domnitorului Alexandru Cuza — un foarte slab prefect de poliţie — s'a consfătuit, în seara de 11 Fepruarie, 1866, cu comisarii de vopsele, (chestorii) asupra măsurilor de luat spre a preîntimpina detronarea Domnitorului....

Sfatul a hotărât — ca măsură de precauţiune — să se taie funiile dela toate clopotele bisericilor din Bucureşti.... spre a împedica răscoala populaţiunii!

1. Archiv. Stat. secţ. adm. Minist. de Int. Dos. 2026|1864, f. 188,
2. Ibidem, Dos. 1556/1865, f. 260.
3. Arch. Stat. Sect. Adm. Minist. de Int. Dos. 968|1864, p. 515.

Resedința Poliției sub Domnia Regelui Carol I

Regele Carol I

Prefectura Poliței a rămas în Str. Belvedere, casele colonelului Voinescu, până la anul 1866, când sub Domnia Regelui Carol I, s'a mutat în imobilul pe care-l ocupă și astăzi, în Calea Victoriei, 25. Localul din Belvedere nefiind încăpător, prefectul de poliție Radu D. Rosetti, a cerut, Ministerului de Interne, în luna August 1866, „să intervie pe lângă Ministerul de Resbel ca să se mute în casele Bărcănescului; iar localul ocupat astăzi de acel Minister, s'ar da pe seama Poliției" [1]).

Președintele consiliului și ministru de interne, Ion Ghica, pune pe raportul prefectului următoarea rezoluțiune: „Domnul Prefect să se înțeleagă cu Ministerul de Rezbel, căci Ministerul de Interne nu poate dispune de încăperile ocupate de alte Ministere". 11 August (1866).

In urma demersurilor ce au avut loc, Președintele consiliului Ion Ghica, fiind ad interim la resbel, - ministerul convine să cedeze Prefecturii Capitalei, localul său din Podul Mogoșoaiei. (Localul actual al Poliției.)

1. Arch. Stat. secț. adm., Minist. de Int. Dos. 2026|1866. p. 170.

21/24 866.

MINISTERIUL DE INTERNE
REG. GEN. № 23474
PRIMIT 28 SEPT 1866.

249

MINISTERIUL DE RESBEL
IV-a DIVISIE
ARTILERIE ȘI GENIU

Biuroul

No. 2814

Obiectul de presc.

Bucuresci Anulŭ 1866 Luna Sept. 27

N 5393

Domnule Ministru

Se va respunde a se adresa într'aceasta la D. Ministru de Finance, de unde depinde administrarea localurilorŭ proprietăți a statului

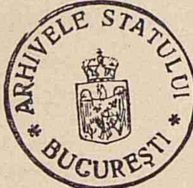
Agr

Dispostindu-se ca Prefectura Poliției Capitale să se mute în localulŭ acestuĭ Ministeriŭ și acesta să se permute în localulŭ Bărcănescu în încăperile ocupate de Consiliul de Stat.

Vĕ rogŭ Dle Ministru să bine voițĭ a însărcina un delegat cu predarea lorŭ, în primirea comisiuĭ de Casarmare, pe care ațĭ bine voi al face cunoscut și subscrisuluĭ, spre a da ordin în consecuență —

Primițĭ vĕ rogŭ Dle Ministru încredințarea preaosebiteĭ melle considerațiunĭ

Ministru adinterim Ion Ghica

Șeful divisieĭ
Pilat

Dluĭ Ministru de Interne

Consiliul de miniştri aprobă mutarea Poliţiei

Iată jurnalul prin care Consiliul de Miniştri aprobă mutarea Prefecturii de poliţie, în localul ce-l ocupă astăzi în Calea Victoriei:

Nr. 1. 1866 Astăzi în 12 Octombrie, 1866.

Consiliul de Miniştri luând în cercetare referatul Domnului Ministru de Interne prin care propune a se muta Poliţia, precum şi Poşta şi Telegraful din localurile ce ocupă astăzi şi unde se plăteşte chirie, în case de ale Statului, pentru cauză de economie.

Consiliul decide:

Art. 1. Poliţia dimpreună cu Pompierii şi gendarmii se va muta în localul actual al Ministerului de Resbel, care va trece în localul fostei şcoale militare.

Art. 2. Direcţia Poştei şi a Telegrafului se va muta la Şerban Vodă [1]), în localul Casei de depozite şi consemnaţiuni şi a Regiei tutunurilor.

Art. 3. Regia tutunurilor va trece la Zlătari; iar Casa de depozite şi consemnaţiuni, în locul Ministerului de Resbel, dimpreună cu Poliţia.

Dispoziţiunile acestui jurnal se vor aduce la îndeplinire de către Domnul Ministru de Interne, cu Domnul Ministru de finanţe.

(ss) Ion Ghica [2])
Petre Mavrogheni
I. C. Cantacuzino
Ion Strat

Din jurnalul consiliului de miniştri mai rezultă că ministerul de resbel nu s'a mutat în casele Bărcănescului, în locul consiliului de Stat, după cum se hotărâse la început; ci în localul fostei scoale militare, care a fost mutată la Iaşi [3]).

---

1. E vorba de Hanul Şerban Vodă, dărâmat în anul 1880–83, pe locul căruia s'a clădit Banca Naţională.
Vezi Fréderic Damé, „Bucarest en 1906", (Socec, 1907) p. 102.
2. Ion Ghica era Preşedintele consiliului de Miniştri, Ministru de Interne şi Ad. Interim la Resbel.
3. Arch. Stat., secţ. adm., Minist de Int., Dos. 2026/1866, f. 329.

Prefectura la un loc cu Comandamentul diviziei, Consiliul de războï, Statul major etc. —

Prefectura de poliție nu a putut dispune la început de întreg imobilul cedat; deoarece parte din birourile ministerului de resbel, archiva generală și imprimeria geniului, au continuat să funcționeze în vechiul local al Ministerului, ceia ce provoacă protestările prefectului Radu Rosetti.

Starea aceasta de lucruri a mai durat încă multă vreme, căci la anul 1871, tot mai găsim funcționând în localul Prefecturii:

Comandamentul diviziei,
Consiliul de războï,
Statul major al geniului.

Radu D. Rosetti [1])
Prefectul poliției Capitalei
sub Stirbei, Cuza și Carol I

Cum Inspectoria Gardei Orășenești, (Garda Civică înființată la 1866) funcționa în hanul Mănăstirii Zlătari, prefectul de poliție Radu Rosetti, ar fi voit ca sediul Inspectoriei, cu care avea strânse legături de serviciu, să funcționeze la Prefectură. In acest scop destinase „trei camere ale caselor celor nouă, din curtea localului Prefecturii, ce sunt în strada Mogoșoaei [2]), (Calea Victoriei), pentru cancelariile gărzii.

Ministerul de resbel a dat însă între timp, ordin, ca în camerele acelea să se mute *Comisia de Revizie Militară.*

Atunci prefectul de poliție Rosetti, interveni la Ministerul de Interne, printr'uu raport amănunțit, în care după ce arată neajunsurile ce întimpină, închee, exprimându-și îndoiala"... dacă Onoratul Minister de Resbel mai poate avea vre-un amestec în localul dat odată pe seama Prefecturii, în trebuințele serviciului ei" [3]).

Radu D. Rosetti este tatăl cunoscutului publicist, Dimitrie R. Rosetti, (astăzi în viață) care a fost, pe vremuri, comisarul Vopselii de Roșu, (chestor) sub prefectoriatului Radu Mihai, la 1881, și bunicul decanului avocaților de Ilfov, maestrul Radu D. Rosetti, cunoscutul poet și publicist.

1. Radu D. Rosetti, a fost în trei rânduri Prefect al poliției Capitalei. Prima oară sub Stirbey Vodă, la anul 1855, având ca ajutor al 2-lea pe Constantin Bacalbașa. (Almanahul Curții pe anul 1853).
A doua oară sub Cuza Vodă, la anul 1862. (Monitorul. jurnal oficial, Iunie 1862).
A treia oară, sub Regele Carol I, la anul 1866. (Iulie).
2. *Casele acestea noui,* în prezent dărâmate, se găseau pe locul unde se află astăzi, vitrina laterală a librăriei Socec, și au fost până acum câți-va ani, camera ofițerului de serviciu al Regimentului de Jandarmi pedeștri.
3. Archiv. Stat. adm. noui, Dos. 2026|1866, p. 325.

Garda Orășenească (Garda civică) [1]
înființată la anul 1866, după detronarea lui Cuza Vodă. Era formată din toți locuitorii orașelor, dela vârsta de 20-40 ani, cari nu au eșit la sorți pentru armata permanentă și dorobanți [2].

1. Colecțiunea Muzeului Municipal din București.
2. Legea pentru înființarea Gardei orășenești, art. 8.

Starea localurilor publice în trecut

Greutăţile, de tot felul, cu care au avut de luptat înaintaşii ca să răsbească mai întâi pârtia îngustă şi nesigură a începutului, ca apoi să netezească drumul larg pe care merg cei de acum, astăzi; se poate vedea şi din starea în care se găsiau localurile publice, altă dată.

Ce va fi fost cu mult înainte, se poate uşor bănui, după ceia ce aflăm că era în trecutul apropiat.

Sub Cuza Vodă, cum s'a văzut mai sus, prefectul de poliţie Mişu Marghiloman, (1864) raportează ministerului de interne: „că din pricina vechimii localului poliţiei şi a vijeliilor, apa a răsbit prin tavan, atât în cancelarii, cât şi în cabinetul prefectului".

Sub Regele Carol I, comisarul Vopselii de Roşu (chestor) N. T. Orăşanu, (publicist) raportează prefecturii de poliţie că „în localul acestei comisii, pe care l'a inspectat chiar Inălţimea Sa Domnitorul nostru, (Octombrie, 1866) acum când timpul s'a înăsprit, impiegaţii stau în camere fără foc, fără geamuri la ferestre, expuşi la pericolul de a-şi perde chiar viaţa, fără nici un profit însemnat pentru patrie [1]).

Iar vorbind de starea arestului Vopselii, comisarul Orăşanu, adaogă: „Arestul umed în care se pun oamenii pentru *uşuri* contravenţiuni [2]), lipsit de geamuri şi de foc, ameninţă a se preface în osândă capitală pentru nenorociţii ce soarta îi condamnă a sta la arest cele 24 ore îngăduite de lege" [3]).

La anul 1867, prefectul de poliţie Radu Rosetti, face ministerului de interne un raport, din care extragem rândurile ce urmează:

„După cum *cunoaşteţi* Domnule Ministru, subcomisarilor de cl. I-a, dupe la Despărţirile din Capitală, nu li se dă de guvern nici o plată de a lua case cu chirie, pentru cancelariile care urmează a le avea în centrul Despărţirii, plătind chiria din salarul lor, precum chiar şi materialul necesar serviciului" [4]).

Retrăim aproape epoca îndepărtată a havaeturilor, când funcţiunile publice — dela cele mai mari, până la cele mai mici — erau socotite ca o moşie producătoare de venituri.

Astăzi e de neînchipuit, ca un funcţionar al Statului, să plătească el, cu banii săi, din salariul său, chiria localului public unde îşi exercită oficiul.

Şi dacă totuşi lucrul se făcea în trecut, este că Despărţirea era socotită o mică moşie, mai fertilă sau mai puţin fertilă!.

Câtă ştirbire a prestigiului autorităţii şi ce scoborâre a demnităţii slujbaşului public!

---

1. Arch. Stat. secţ. adm. Minist. de Int. Dos. 2026-1866, p. 264.
2. Inchisoarea poliţienească pentru micile abateri, se executa tot în arestul comisiilor (Chesturi).
3. Archiv. Stat. secţ. adm. Minist. de Int. Dos. 2026|1766, p. 264.
4. Ibidem, Dos. 2675-1867, p. 157..

Starea actuală

Clădirea de astăzi a Prefecturii Poliţiei Capitalei, are exact aceiaş formă şi aproape aceiaş împărţire interioară, ca pe vremea reşedinţei generalului Kiselev.

In anul 1889, sub prefectoriatul generalului I. Algiu, localul poliţiei — ajuns într'o completă dărăpănare, a suferit o reparaţiune radicală, după cum se vede din expunerea de motive a ministrului de interne Gh. Manu, la bugetul respectiv, — expunere ce aminteşte rapoartele din 1864, ale prefectului Marghiloman, asupra stării localului Agiei, de lângă podul Mihai Vodă.

Localul Prefecturii Poliţiei Capitalei
după reparaţia radicală din anul 1889/90.

„Localul ocupat de Prefectura poliţiei din Capitală devenind aproape o ruină, în anul 1889 s'a alocat o sumă de 40.000 lei, pentru reparaţia lui.

„Contractându-se această reparaţie şi începându-se desvelirea acoperământului precum şi ridicându-se duşumelile de prin odăi, s'a constatat că grinzile erau atât de putrede, mai cu seamă la acoperemânt, în cât la căderea unei zăpezi într'o câtime mai mare, s'ar fi prăbuşit şi ar fi periclitat viaţa oamenilor.

„A fost prin urmare — continuă raportul — absolută necesitate, a se face acoperemântul cu totul din nou şi cu această ocazie s'a mai ridicat faţada şi s'a reclădit din nou prin prejur zidurile, care erau umede cu desăvârşire" [1]).

1. Expunerea de motive a ministrului de interne Lascăr Catargiu, la bugetul pe exerciţiul anului 1889-90.

Expunerea de motive închee astfel:

„Acest local având dar necesitate a se restaura în primăvară, s'a prevăzut la art. 22, lei 100.000 (una sută mii)".

Rezultă deci că restaurațiunea localului Prefecturii de poliție, în forma care o are astăzi, a costat în total suma de lei 140.000 (una sută patru zeci mii).

In tot timpul cât au durat lucrările de restaurare, toate serviciile Prefecturii au fost mutate, în primăvara anului 1889, în casele maiorului Mișa Anastasievici [2]) și în aripa dreaptă a Hotelului de France, [1]) unde au funcționat până la terminarea restaurării (Aprilie 1890).

Prefectura Poliției, astăzi, în urma transformării din 1927

Sub ministeriatul domnului Octavian Goga (1927), Prefectura de Poliție a suferit o radicală reparațiune, prin îngrijirea atentă a fostului director al poliției d. Gh. Săulescu.

Intreaga fațadă a fost refăcută, până la cărămidă, păstrând insă în totul, aspectul inițial. Birourile și în special sălile de jos, aresturile s. c. l., au devenit de nerecunoscut.

In anul 1931, sub prefectoriatul d-lui general Eracle Nicoleanu, s'a făcut marchiza dela intrare, ce împrumută localului un aer de tinerească cochetărie.

1. Actualul Grand Hotel.
2. Casele acestea se aflau în dosul Băncii Naționale, pe strada cu acelaș nume.

Cazarma Regele Carol II, a Gardienilor publici din Bucureşti

Majestatea Sa Regele Carol II

Sub Domnia Regelui Carol al II-lea, graţie râvnei şi muncii stăruitoare a prefectului de poliţie, Colonelul Gabriel Marinescu, s'a inaugurat, în ziua de 6 Iunie, anul 1932, cazarma gardienilor publici, din şoseaua Bonaparte, ce poartă numele Suveranului.

Inaugurarea nouei cazărmi a avut loc în prezenţa M. S. Regelui, a Marelui Voevod Mihai, a primului ministru d-l dr. Alexandru Vaida-Voevod, al mareşalului Palatului, generalul C. Ilasievici şi altor înalţi demnitari civili şi militari.

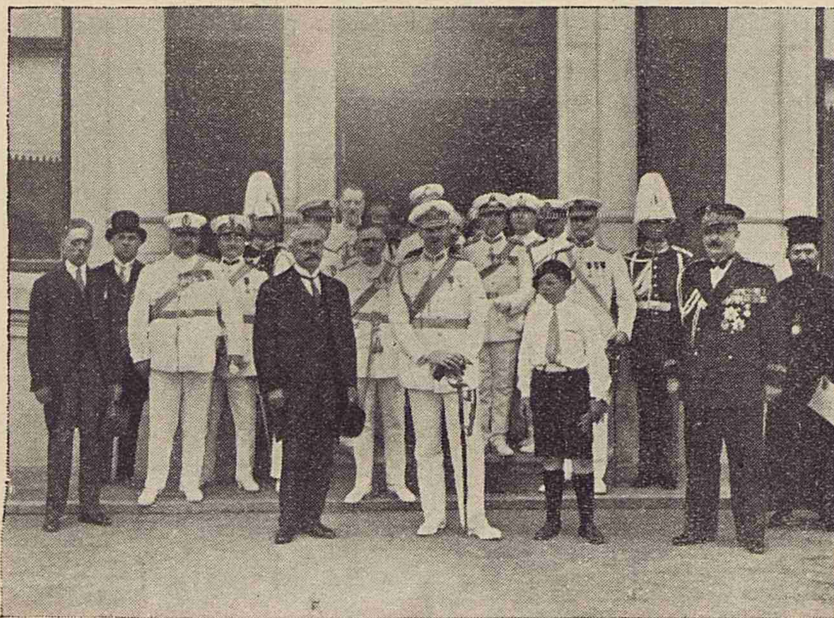
In asistenţă se mai aflau d-nii: C. Argetoianu, fost ministru de interne, D. R. Ioaniţescu, fost ministru-subsecretar de stat la interne; Ottescu, fost subsecretar de stat la interne, Dem. Dobrescu, primarul general al Municipiului, general Stângaciu, directorul general al Siguranţei Statului, general Florescu Banu, director general al poştelor, Codin Stefănescu, procuror general, General Ilie Partenie secretar gl. al ministerului de război, N. Stan Emanoil, consilier, fost director general al Siguranţei Statului, întreg personalul superior al direcţiunei generale a poliţiei, etc. —

La sosire, M. S. Regele a tăiat panglica dela intrarea principală, după care păşind în curtea interioară a cazărmii, a trecut în revistă întreg corpul gardienilor publici.

Serviciul religios a fost oficiat de părintele Inocenţiu Ştefănescu; iar răspunsurile au fost date de corul Operei.

Prefectul poliţiei: d-l Colonel Gabriel Marinescu, a rostit o inimoasă cuvântare, pe care, a încheiat'o astfel:

„Gardienii publici alcătuesc un corp militarizat, căruia îi revine sarcina de a veghea la ordinea și siguranța publică. Postul gardienilor se poate compara cu cel al unei sentinele având misiunea unei extreme vigilențe.

M. S. Regele Carol II-lea și Marele Voevod Mihaiu la inaugurarea cazărmii.
In stânga: primul ministru Vaida-Voevod; în dreapta: Col. G. Marinescu, prefectul poliției.

„Ca ori ce purtător de uniformă, gardianul trebuie să poarte pecetea prestanței și a demnității.

„Această cazarmă în afară de influența binefăcătoare pe care o are asupra fizicului și spiritului gardianului, mai prezintă avantajul că întreg Corpul se găsește, în ori ce moment, la îndemână pentru cazuri excepționale.

Prefectul aduce apoi mulțumirile sale recunoscătoare tuturor acelora cari l'au ajutat spre a realiza opera înfăptuită, după care inchee astfel:

„Zidirea aceasta ce poartă pe frontispiciul ei numele Majestății Voastre, aș dori să capete grai, ca împreună cu noi toți, cari ne aflăm împrejurul Măriei Tale, să strigăm într'un glas: Să trăiți Majestate, în deplină putere viață lungă, pentru binele și propășirea poporului românesc".

Majestatea Sa Regele, a răspuns astfel Prefectului de poliție: „Țin, cu prilejul acestei serbări, să vă mulțumesc pentru munca ce ați depus'o clădind Cazarma gardienilor publici. Bucuria mea este cu atât mai mare, cu cât văd că la baza acestei construcțiuni e o idee morală. Ați priceput prea bine, Domnule Prefect, că în aceste vremuri nu se poate pretinde nimănui o sforțare sau un serviciu, fără a da în schimb contravaloarea efortului cerut. Ideia de a da loc de odihnă unde să fie găzduiți, în mod uman, acei ce sunt ținuți a păzi, în orice clipă, avutul cetățenilor, este una din cele mai frumoase.

„In acest loc și în aceste momente, țin, Domnule Prefect, să vă aduc astăzi toate mulțumirile Mele".

Cazarma aceasta este un edificiu măreț, cuprinzând un număr de 234 camere fiind înzestrată cu tot ceia ce e necesar pentru odihna gardienilor

Cazarma „Regele Carol al II-lea a Gardienilor Municipiului București"

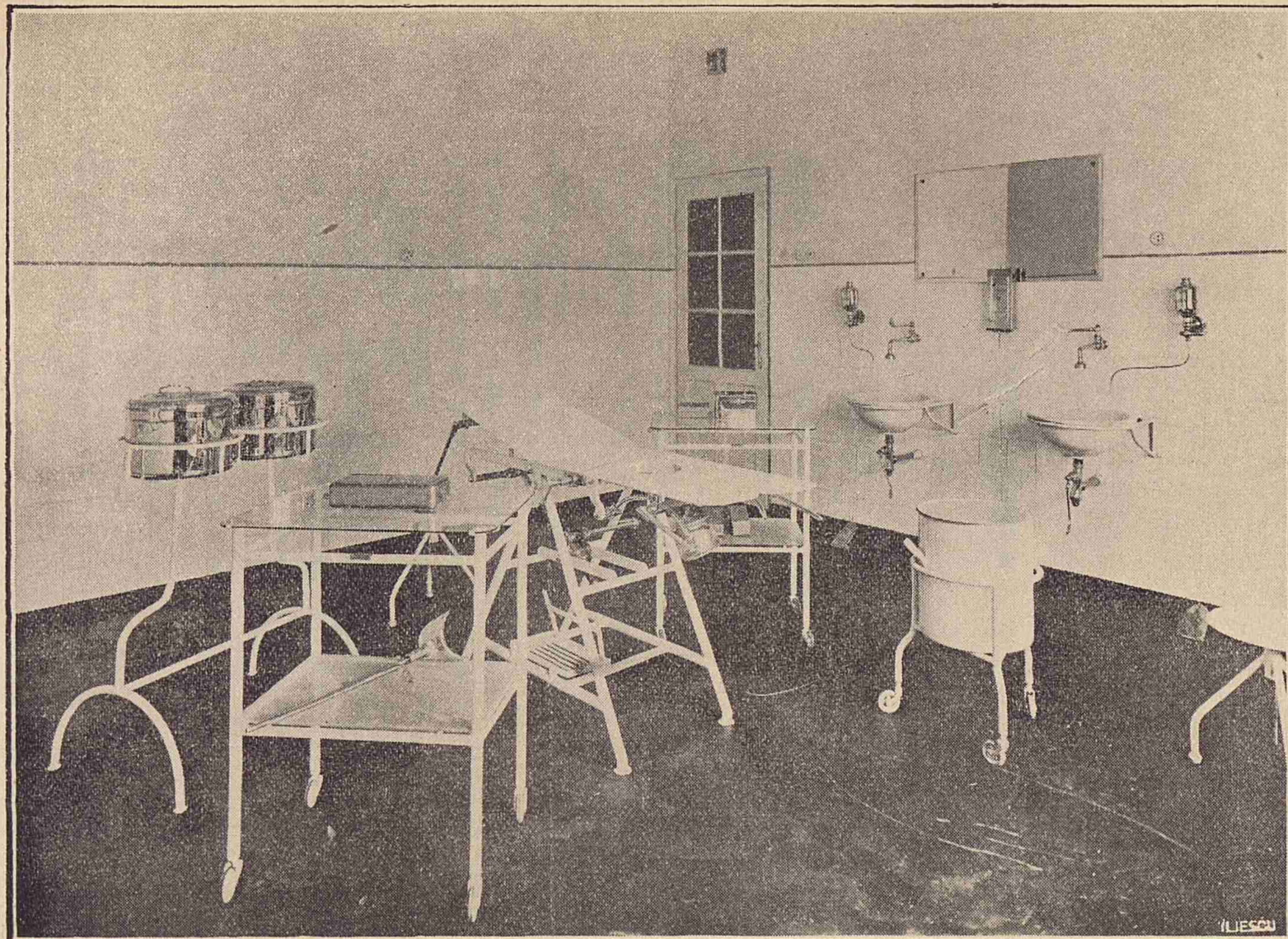
Pentru gardienii necăsătoriți, sunt destinate 12 dormitoare, pline de lumină, unde pot, la eșirea din posturi, găsi odihna pe deplin meritată.

Localul cuprinde un spital, două săli pentru „Scoala agenților de poliție", un muzeu, o sală de gimnastică, două băi, o frizerie a corpului, săli de mâncare, bucătăria, săli pentru echipament, ateliere de croitorie, încălțăminte, tâmplărie și fierărie, garaj pentru automobile, motociclete etc. etc. —

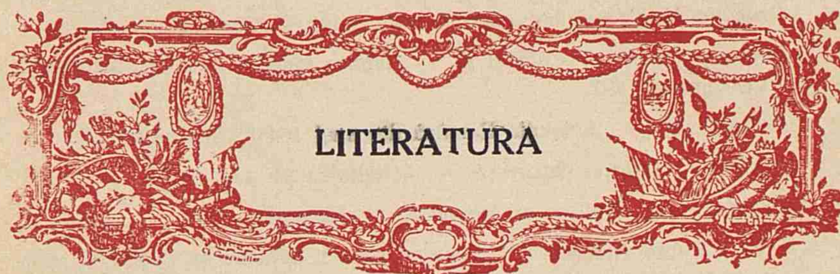
Cazarma a costat, în total, 34 de milioane, fără ca bugetul Statului să fi fost grevat cu cât de puțin.

Este în întregime opera cetățenilor Capitalei, a căror bună voință a fost însă continu stimulată de râvna neobosită a unuia din marii prefecți pe care i-a avut Prefectura Poliției: Colonelul Gabriel Marinescu.

Câtă deosebire dela starea localurilor publice, așa cum o descriu documentele timpului, *în trecut*, la ceia ce este astăzi.

Sala de operații a „Spitalului Cazărmii Gardienilor publici".

Albumul Oştirii Ţării Româneşti. — Bucureşti, 1840.

Analele Parlamentare ale României. — Imprimeria Statului, Bucureşti, 1890. Vol I.

Anuarul Curţii şi al Statului, pe anul 1855.

Anuarul Prinţipatului Ţării Româneşti. — Bucureşti, 1842.

Arhidiaconul Paul de Alep, în „Archiva Istorică a României". Bucureşti, Anul I.

Archivele Statului. — Dosarele secţ. adm.: 3218/1831, 420/1844, 1027/1864, 968/1864, 2026/1866, 1556/1865.

Academia Română. — Bouquet Michel. Secţia planşe.

Bugetul Ministerului de Interne, — Pe exerciţiul 1889/90 şi 1893/94.

Cantemir Prinţul Dimitrie. — „Descrierea Moldovei". (Ed. T. Boldur-Lăţescu, Iaşi, 1868),

Cristescu Ion. — „Biografie, scriere practică de el însuşi", Bucureşti, 1870.

Damé Frédéric. — „Bucarest en 1906". Bucureşti, 1906.

Florescu George D. — „Alaiul îmormântării lui Alexandru N. Şuţu Voevod". Bucureşti, 1932.

Fotino Dionisie. — „Istoria generală a Daciei". Trad., de Sion, Bucureşti, 1863.

Fraţii Tunusli. — „Istoria Politică şi Geografică a Ţării Româneşti". Trad., de Sion, 1863.

Giurescu Constantin C. — „Noui contribuţiuni la studiul marilor dregători în sec. XIV şi XV". Bucureşti, 1925.

Iorga N. — „Studii și Documente cu privire la Istoria Românilor". Bucureşti, 1901. Vol, III.

.... — „Istoria Românilor prin Călători". Bucureşti, 1920. Vol. I.

Moisil Constantin. — „Bucureștii Vechi". București, 1932.

Orăşanu N. T. — „Intemniţările mele politice". Bucureşti, 1861.

Pappasoglu Locot. Colonel D. — „Istoria fondării orașului București". București, 1891.

Pelimon Al. — „Revoluţia Română din anul 1848". București, 1868.

Prefectura Poliţiei Bucureşti. — Activitatea pe anul 1932.

Regulamentul Organic al Munteniei. — București, 1847.

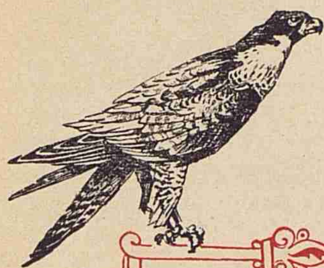
Uică Căpitan Nicolae. — „Istoricul școalei militare de infanterie, dela 1847—1911, cu 63 gravuri în text". București, 1911.

Urechia V. A. — „Istoria Românilor". București, Tom. IX, X, partea A. și XI.

Veress Dr. Andrei. — Pictorul Barabás și Românii. Academia Română. Memoriile secţiunii literare, Tom. IV. București, 1930.

PARTEA INTÂIA

Primele începuturi până la Epoca Fanarioţilor.

PERIOADA I-a

PANĂ LA ANUL 1632

Cap. I

Vechia organizare administrativă.

Organizaţiunea administrativă a Ţării, în trecutul îndepărtat, nu este încă bine definită din lipsa documentelor ce apar abia către sfârşitul veacului XIV. Pentru perioada anterioară suntem reduşi la ipoteze, plecând dela ceia ce cunoaştem - astăzi din izvoarele sçrise - la ceia çe putea fi în vremile de demult.

E de presupus că într'o organizaţiune de Stat, ori cât de rudimentară, trebuie să fi existat un organ de execuţiune a poruncilor Voevodului, menit să asigure ordinea.

In veacul al XIV se constată documentar existenţa acestui dregător, care este Marele Vornic, ce avea în atribuţiunile sale paza Curţii domneşti şi judecarea tuturor dregătorilor dela Curte.

Autoritatea Marelui Vornic se întindea însă şi asupra teritoriului întregii Muntenii.

CIVITATIS ORDO ET SECVRITAS
PAZA